

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

**FAKULTA
BIOMEDICÍNSKÉHO
INŽENÝRSTVÍ**

**BAKALÁŘSKÁ
PRÁCE**

2017

**ANNA
HUJOVÁ**

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Vybrané humanitární krize 21. století: jejich příčiny, dopady a
komparace**

**Selected humanitarian crises of the 21st century: their causes,
impacts and mutual comparison.**

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Vedoucí práce: Ing. Martin Staněk

Anna Hujová

Kladno, květen 2017

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Anna Hujová**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Vybrané humanitární krize 21. století: jejich příčiny, dopady a komparace**
Téma anglicky: Selected humanitarian crises of the 21st century: their causes, impacts and mutual comparison

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce bude analýza a vzájemná komparace vybraných humanitárních krizí 21. století., konkrétně zemětřesení na Haiti (2010), v Japonsku (2011) a v Nepálu (2015).

V teoretické části budou vymezeny základní pojmy, rozdělení humanitární pomoci, její historie a pravidla jejího poskytování. Práce se dále zaměří na legislativu a možnosti České republiky k poskytování zahraniční humanitární pomoci, na současný stav řešené problematiky a na vybrané nevládní humanitární organizace.

V praktické části bude zpracována analýza vybraných humanitárních krizí, jejich příčiny, průběh, dopady a zapojení mezinárodního společenství, včetně České republiky, k jejich řešení. Následně bude provedena komparace vybraných krizí a jejich zhodnocení pomocí SWOT analýzy. Výstupem práce bude stanovení doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci a zapojení v rámci mezinárodního společenství při řešení humanitárních krizí ze strany České republiky.

Seznam odborné literatury:

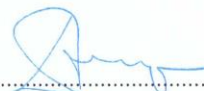
- [1] JUNGBAUEROVÁ, Ludmila, První pomoc a mezinárodní humanitární právo: monografie ke globální výchově ke zdraví a humanitě, Praha: Univerzita Karlova, 1997, ISBN 80-86039-26-9
- [2] KYSELÁK, Jan, Humanitární pomoc: studijní text, ed. 1., Brno: Univerzita obrany, 2013, ISBN 978-80-7231-937-4
- [3] PRINCOVÁ, Květoslava, Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování, ed. 1., Olomouc: Caritas - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012, ISBN 978-80-87623-04-6

Zadání platné do: 11.09.2018

Vedoucí: Ing. Martin Staněk

vedoucí katedry / pracoviště

děkan

V Kladně dne 23.02.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem **Vybrané humanitární krize 21. století: jejich příčiny, dopady a komparace** vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 18.05.2017

.....
podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala panu Ing. Martinu Staňkovi za odborné vedení, trpělivost, ochotu a cenné rady, které mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje vybraným humanitárním krizím 21. století, jejich příčinám, dopadům a vzájemné komparaci. Je rozdělena na dvě část, teoretickou a praktickou.

V teoretické části je nejprve rozebrána legislativa týkající se dané problematiky a následně jsou vysvětleny důležité pojmy. Spolu s charakteristikou humanitární pomoci se zde nachází také její historie, rizika a pravidla jejího poskytování. V další části je potom věnován prostor mezinárodním humanitárním organizacím OSN, ADRA, Lékaři bez hranic a UNICEF, kde se práce zabývá jejich činnostmi. Dále je zde přiblížena činnost vládních a vybraných nevládních neziskových orgánů pro zahraniční humanitární pomoc.

V praktické části je vypracován popis jednotlivých vybraných humanitárních krizí, konkrétně po zemětřesení na Haiti 2010, v Japonsku 2011 a v Nepálu 2015. Je vypracována analýza jejich příčin, dopadů a následné humanitární intervence. Dále jsou zde uvedeny činnosti jednotlivých organizací a způsob jejich zapojení do zahraniční humanitární pomoci. Ke konci bakalářské práce je provedena komparace jednotlivých krizí a jejich následné zhodnocení pomocí SWOT analýzy. Následně je stanovena řada doporučení ke zvýšení efektivity zahraniční humanitární pomoci.

Klíčová slova

humanitární krize, humanitární organizace, pomoc, katastrofa, zemětřesení

Abstract

The bachelor's thesis deals with selected humanitarian crises of the 21st century, their causes, impacts and mutual comparison. It is divided into two parts, theoretical part and practical part.

In the theoretical part there is at first analyzed legislation on the given issue and subsequently there are explained important concepts. Along with the characteristics of humanitarian aid there are also described its history, risks and the rules of its provision. The next section is devoted to the activities of the international humanitarian organizations of the United Nations, ADRA, Doctors Without Borders and UNICEF. There is also defined the functioning of governmental and selected non-governmental organizations for foreign humanitarian aid.

In the practical part there is elaborated a description of individual selected humanitarian crises, specifically after the earthquake in Haiti 2010 one, Japan 2011 one and Nepal 2015 one. An analysis of their causes, impacts and subsequent humanitarian interventions has been developed. The activities of individual organizations and their involvement in foreign humanitarian aid are listed here. At the end of the bachelor thesis there is performed the comparison of individual crises and their evaluation through SWOT analysis. Finally there are determined a number of recommendations how to increase the effectiveness of foreign humanitarian aid.

Keywords

Humanitarian crisis, humanitarian organization, aid, disaster, earthquake

Obsah

1	Úvod	11
2	Současný stav	12
2.1	Legislativa.....	12
2.2	Důležité pojmy	15
2.3	Mezinárodní humanitární právo.....	16
2.4	Humanitární pomoc	17
2.4.1	Historie humanitární pomoci	18
2.4.2	Rizika poskytování humanitární pomoci	19
2.4.3	Pravidla poskytování humanitární pomoci	21
2.5	Mezinárodní humanitární organizace	23
2.5.1	OSN	23
2.5.2	ADRA – Adventist Development and Relief Agency	24
2.5.3	Lékaři bez hranic	26
2.5.4	UNICEF	27
2.6	Vládní humanitární organizace České republiky a jejich působnost.....	27
2.6.1	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.....	27
2.6.2	Ministerstvo vnitra.....	29
2.6.3	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru	29
2.6.4	USAR – Urban search and rescue team	31
2.7	Nevládní neziskové humanitární organizace působící v České republice	
	31	
2.7.1	Český červený kříž	32

2.7.2	Člověk v tísní	33
3	Cíl práce.....	36
4	Metodika	37
5	Výsledky.....	38
5.1	Zemětřesení na Haiti (2010).....	38
5.1.1	Humanitární intervence	42
5.1.2	Vyhodnocení krize	45
5.1.3	SWOT analýza humanitární pomoci po zemětřesení na Haiti 2010 .	47
5.2	Zemětřesení v Japonsku (2011).....	48
5.2.1	Humanitární intervence	53
5.2.2	Vyhodnocení krize	57
5.2.3	SWOT analýza humanitární pomoci po zemětřesení v Japonsku 2011	59
5.3	Zemětřesení v Nepálu (2015).....	60
5.3.1	Humanitární intervence	64
5.3.2	Vyhodnocení krize	68
5.3.3	SWOT analýza humanitární pomoci po zemětřesení v Nepálu 2015	70
5.4	Komparace vybraných humanitárních krizí.....	71
5.5	Doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci	72
6	Diskuze	73
7	Závěr	81
8	Seznam použitých zkratk.....	82
9	Seznam použité literatury.....	84

10	Seznam použitých obrázků	93
11	Seznam použitých tabulek.....	94
12	Seznam příloh	95

1 ÚVOD

Humanitární pomoc představuje obsáhlou problematiku, která se uplatňuje v důsledku nenadálých mimořádných událostí. Může se jednat o povodně, zemětřesení, průmyslové havárie, války apod. Ve světě se každoročně vyskytují mnohé z těchto závažných mimořádných událostí, kdy je nezbytné pomoci jak postiženému obyvatelstvu, tak samotným státům. Je důležité projevit snahu pomoci a stabilizovat situaci v problematické oblasti či regionu, o což se snaží mezinárodní společenství a humanitární organizace. Ty mají ve většině zemí stálé zahraniční mise, kde se věnují jak humanitární pomoci, tak rozvojové spolupráci.

Cílem bakalářské práce je analýza vybraných humanitárních krizí, která obsahuje vysvětlení jejich příčin a dopadů. Pro práci byly vybrány krize vzniklé v důsledku ničivého zemětřesení. Tento přírodní jev je jednou z nejhorších možných přírodních katastrof. Otřesy přichází většinou náhle, bez předchozího varování a zanechávají po sobě oběti na životech, škody na majetku a zničená území. I přes značný pokrok ve výzkumu seismiky se stále nedaří zemětřesení předpovědět a ochrana před touto katastrofou je tak velmi obtížná.

2 SOUČASNÝ STAV

Humanitární pomoc je nezbytnou součástí při řešení mimořádných událostí jak v České republice, kde plní funkci jednoho z důležitých aspektů ochrany obyvatelstva v rámci zajištění nouzového přežití obyvatel, tak v mezinárodním pojetí, kde hraje klíčovou roli při řešení katastrof přírodního či antropogenního charakteru. V případě válek a ozbrojených konfliktů je mezinárodní humanitární pomoc obecně zakotvena v rámci mezinárodního humanitárního práva.

2.1 Legislativa

Mezi základní legislativu České republiky řešící problematiku zahraniční humanitární pomoci patří:

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů,
- zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech),
- zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv,
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- nařízení vlády České republiky č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva,
- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Tento zákon mimo jiné vymezuje úkoly Ministerstva vnitra v oblasti zapojení České republiky (ČR) do mezinárodních záchranných operací při mimořádné události v zahraničí a poskytování humanitární pomoci v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. Humanitární pomocí se pro účely tohoto zákona rozumí opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje [1].

Za výběr a metodické řízení přípravy zdravotnických pracovníků a za výběr prostředků pro mezinárodní záchranné operace a poskytování humanitární pomoci do zahraničí odpovídá v okruhu své působnosti Ministerstvo zahraničí [1].

Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů

Tento zákon stanovuje podmínky pro uskutečňování zahraniční rozvojové spolupráce a poskytování humanitární pomoci do zahraničí hrazených ze státního rozpočtu a působnost orgánů státní správy a České rozvojové agentury v této oblasti [2].

Humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí vymezuje jako „*souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům*“ [2].

Zákon dále vymezuje pravomoci Ministerstva zahraničních věcí ČR, působnost Ministerstva vnitra a Správy státních hmotných rezerv, pravidla pro

nakládání s prostředky na zahraniční rozvojovou spolupráci a na humanitární pomoc a způsob jejího poskytování [2].

**Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a změnách některých souvisejících zákonů
(zákon o léčivech)**

Tento zákon mimo jiné stanovuje způsob poskytování léčivých přípravků za účelem humanitární pomoci [3].

Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv

V tomto zákoně najdeme způsoby, jakými Správa státních hmotných rezerv manipuluje se zásobami pro humanitární pomoc. Tyto zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí vážně materiálně postižené fyzické osobě. Správa státních hmotných rezerv tedy zajišťuje pořízení, skladování, ochraňování a přepravu těchto zásob [4][5].

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

Tento zákon se zabývá zásobami pro humanitární pomoc. Dle něj jsou tyto zásoby součástí systému nouzového hospodářství a jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv. Dále stanovuje způsob vydávání, přidělování a nakládání se zásobami pro humanitární pomoc [6].

Nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva

Jak již z názvu vyplývá, toto nařízení stanovuje formy, jakými se ČR zapojuje do mezinárodních záchranných operací, způsob finančního zabezpečení pro poskytování humanitární pomoci a pravidla pro její poskytování, přijímání a organizování [7].

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Tento zákon vytváří podmínky pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Dále umožňuje účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry. *„Děje se tak stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany. Dále umožňuje nasazení sil a prostředků HZS na území jiného státu při řešení mimořádné události“* [8].

2.2 Důležité pojmy

Humanitární krize – katastrofa zaviněná přírodními nebo lidskými faktory, představuje zásadní hrozby pro zdraví, bezpečnost a ochranu obyvatel [9][10].

Humanitární katastrofa – neočekávaná krize, která zasahuje geograficky vymezenou oblast a zanechává po sobě oběti na životech, zraněné, nezvěstné či jinak trpící lidi i velké materiální škody [9].

Přírodní katastrofa – rychlý přírodní proces, který po sobě zanechává lidské oběti a materiální škody a jeho dopady bývají dlouhodobé [11].

Rozvojová spolupráce – spolupráce zaměřující se na pozorování dlouhodobých ekonomických a sociálních podmínek, ve kterých žijí lidé z rozvojových zemí světa, a zároveň na hledání způsobů, jak tyto podmínky zlepšit [12].

2.3 Mezinárodní humanitární právo

Důležitou součástí problematiky mezinárodní humanitární pomoci je mezinárodní humanitární právo.

Toto právo bylo zavedeno až po 2. světové válce z podnětu představitelů Mezinárodního výboru Červeného kříže. Původně měl tento pojem označovat soubor pravidel válečného práva určených na ochranu obyvatelstva za ozbrojeného konfliktu. Tento výklad je však nyní nejužším pojetím mezinárodního humanitárního práva (MHP) [13].

MHP má dvě odlišné oblasti:

- Ženevské právo, které je určeno na ochranu příslušníků ozbrojených sil, kteří se boje neúčastí, a civilistů.
- Haagské právo, které stanovuje práva a povinnosti všech stran v konfliktu při provádění vojenských operací [13].

Pro vymezení působnosti MHP má tedy zásadní význam pojem ozbrojený konflikt, protože toto právo aplikujeme právě v situacích takového konfliktu.

V oblasti šíření MHP je hlavním aktérem Mezinárodní výbor Červeného kříže. Tento výbor je neutrální, nezávislou, apolitickou a nestrannou humanitární institucí sídlící v Ženevě. Pokud bychom se zaměřili konkrétně na jeho působnost při implementaci MHP, mohli bychom ji definovat především jako provádění preventivních a kontrolních opatření [14].

Protože téměř všechny státy světa toto právo přijaly, s jeho dodržováním na mezinárodní úrovni není problém. Dodržování tohoto práva se stává problematickým až ve chvíli, kdy boje mezi sebou nevedou státy, ale různé

organizace v rámci např. občanských válek. Vymáháním a zároveň trestáním porušování tohoto práva se zabývá Haagský tribunál.

2.4 Humanitární pomoc

Napříč vládami, mezivládními i mezinárodními nevládními organizacemi je humanitární pomoc stále vykládána poněkud odlišným způsobem. Zároveň ale platí, že všechny její výklady obsahují společné prvky. Můžeme ji například chápat jako okamžitou a krátkodobou reakci na mimořádnou událost nebo krizovou situaci formou materiální, finanční a psychosociální pomoci [15].

Cílem humanitární pomoci je záchrana lidských životů a zajištění základních lidských potřeb. Vyznačuje se zejména poskytováním základní hygienické a zdravotnické pomoci, snahou o snížení utrpení způsobené přírodní katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem a obnovou důstojného života lidí [16][17].

K dosažení těchto cílů uplatňujeme v rámci pomoci čtyři základní humanitární principy, kterými jsou:

- **Lidskost** – hlavní zásada spočívá v záchraně lidských životů a snížení utrpení obyvatel.
- **Nestrannost** – předpokládá, že pomoc bude poskytována dle rozsahu potřeb, bez jakékoli diskriminace na základě rasy, náboženského přesvědčení, věku apod.
- **Neutralita** – znamená, že se pomoc v ozbrojených či jiných konfliktech nepřiklání k žádné ze sporných stran.
- **Nezávislost** – cíle pomoci nejsou pod vlivem politických, ekonomických ani jiných zájmů dárce ani příjemce [18][19].

Základní nástroje (formy), jakými pak humanitární pomoc dosahuje svých výše uvedených cílů, uvádí zákon č. 151/2010 Sb. v § 4. Patří sem materiální a

záchranářská pomoc, peněžní dary do zahraničí, příspěvky mezinárodním organizacím a integračním seskupením a projekty humanitární pomoci [2][10].

Již před přijetím tohoto zákona začalo Ministerstvo zahraničních věcí každoročně vypracovávat tzv. operační strategie humanitární pomoci, které shrnují zaměření humanitární pomoci v nadcházejícím roce. Tyto strategie seskupují výše zmíněné formy humanitární pomoci a dělí je na:

- **finanční** – pořízení materiálu a prostředků nezbytných k zajištění nouzového přežití a základních životních potřeb postiženého obyvatelstva).
- **materiální** – odstranění následků mimořádné události a zajištění zásobování a nouzového přežití postiženého nebo evakuovaného obyvatelstva).
- **expertní** – vysílání záchranných týmů k odstranění následků mimořádné události, expertů za účelem poskytnutí poradenské a organizační pomoci a speciálně vyškolených osob pro poskytování duchovní a psychosociální pomoci [20].

Tyto formy humanitární pomoci se uplatňují odlišně v různých fázích pomoci. Finanční pomoc se využívá ve všech fázích pomoci, zato materiální a expertní forma pomoci se uplatňuje zejména v první fázi – okamžité pomoci [19].

2.4.1 Historie humanitární pomoci

První období začátku vývoje humanitární pomoci zahrnuje éru čistě charitativní pomoci, kde jsou za první humanitární pracovníky považováni příslušníci Řádu maltézských rytířů. Tito lidé měli k dnešní humanitární pomoci velice daleko, jejich konání však nese znaky pomoci vzdáleným lidem. Pomáhali například raněným obětem války (i když jen na své straně), léčili v období epidemií apod. [15].

Z důvodu několika událostí ve světě, které vygradovali zemětřesením v Lisabonu roku 1755, bylo první období, které bylo inspirováno křesťanskou myšlenkou, nahrazeno obdobím druhým, které bylo více spjato s myšlenkou osvícenskou. Důležitou skutečností bylo to, že u osvícenců převládala myšlenka lidskosti – humanity. Mezinárodní humanismus, který se vztahuje ke zmírnění následků válek, má svůj počátek v roce 1863. V tomto roce byl ustaven Mezinárodní výbor červeného kříže. Tato mimovládní organizace dokázala přesvědčit státy, aby ji pustily ke zraněným lidem ve válečných konfliktech. Druhá světová válka znamenala naprosté znesvěcení humanity. Hledaly se nové instituce, systémy a inspirace. Důsledkem bylo vyhlášení Charty OSN a založení Organizace spojených národů (OSN) [15].

Z dnešního pohledu je důležité zmínit hlavně Ženevské úmluvy, které byly poprvé přijaty v roce 1864. V následujících letech byly až do roku 1949 postupně doplňovány. 12.8 1949 byly na Diplomatické konferenci v Ženevě nově formulovány čtyři Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů, kdy je podepsala také ČSR. Toto jejich znění je platné dodnes. Jsou jimi Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli, o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři, o zacházení s válečnými zajatci a o ochraně civilních osob za války [21].

2.4.2 Rizika poskytování humanitární pomoci

Jak jsme již v předchozí kapitole uvedli, humanitární pomoc chápeme jako činnosti, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech nebo újmě na zdraví, zmírňovat utrpení a obnovovat základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí [15]. Proces poskytování pomoci s sebou však přináší i určitá rizika. Špatně prováděná pomoc totiž zvyšuje riziko, že bude jejím příjemcům způsobena další škoda. Některá z těchto rizik jsou z kvalitativního hlediska rozebrána v následující podkapitole.

Pocit podřízenosti

Příčinou tohoto pocitu ze strany příjemce bývá zpravidla nadřazené chování zprostředkující organizace. Nedostatek spoluúčasti místních lidí působí nejen proti příjemcům, ale i proti samotným projektům. Jen takový projekt, na kterém se podílejí i samotní příjemci pomoci, může být efektivní. Vytvořit spoluúčast místních nevládních organizací s organizacemi mezinárodními má na řešení krize pozitivní dopad, i když není jednoduché toto partnerství u složitějších projektů vytvořit [12].

Vytvoření závislosti a zvyku na pomoc

Tento problém se vytváří zejména přemírou materiální pomoci a jejím dlouhodobým poskytováním. Dlouhodobé poskytování pomoci vytváří závislosti. Ze strany donorů je však malá snaha o dlouhodobou změnu a prosazování dlouhodobých a udržitelnějších projektů je tak velmi obtížné. Lidé si tedy na pomoc zvykají a nemají zájem jakýmkoli způsobem přispět ke zlepšení své životní situace [12].

Likvidace místních trhů a ekonomiky

Humanitární pomoci dochází k narušování místního hospodářství, které je již tak katastrofou narušené. Protože do oblastí přichází v rámci pomoci obrovské množství zboží zdarma, místní podnikatelé mu nemohou konkurovat. Tomuto problému sekunduje také zvyšování cen. Mezinárodní organizace zaměstnávají místní pracovníky, kteří získávají daleko vyšší platy, než bylo v místě obvyklé. Zaměstnanci tedy dostávají mnohem více peněz, než by dostávali u místního podnikatele. Působení zahraničních organizací v tomto směru ničí i zemědělství, protože pracovat pro zahraniční firmu je pro obyvatele mnohem výhodnější, než něco pěstovat nebo chovat dobytek [12].

Pocit zklamání a nenaplněných očekávání

Vztah k pomoci je různý. Někde jsou lidé překvapeni a je pro ně problém dar přijmout. Tam, kde jsou lidé na pomoc zvyklí, se mohou objevovat pocity nedostatečné pomoci a nenaplněných očekávání. Tímto bývají zklamáni i sami pomáhající. Příjemce pomoci si předem idealizují a následně se z jeho strany setkají s negativní reakcí [12].

Možné zneužití humanitární pomoci

Zneužití nebo korupce se může vyskytnout v průběhu procesu celého humanitárního projektu. Možností zneužití pomoci existuje celá řada, věnování se každé z nich by bylo na samostatnou, značně obsáhlou kapitolu. My zde uvedeme dvě fáze pomoci, kterým hrozí největší riziko zneužití.

První velice zranitelnou fází je fáze zásobovací. Velice zranitelnou ji nazýváme proto, že při ní dochází k pohybu velkého množství peněz. Humanitární pomoc se může stát tržním materiálem a být vydávána za peníze. Náchylným ke zneužití může být také samotné doručení pomoci, která může být rozkrádána nebo za úplatek za ukradenou prohlášena [12].

2.4.3 Pravidla poskytování humanitární pomoci

Nutnost dodržovat pravidla a principy je základem etického uvažování v humanitární pomoci.

Pravidla, která kladou důraz na práva příjemců pomoci, se souhrnně nazývají etický kodex. Obsahuje deset ustanovení, z nichž jedna část je odvozena právě z původních principů ČK a část druhá klade důraz na „rozvojové prvky“ v humanitární pomoci, kterými jsou odpovědnost, partnerství, participace a udržitelnost [15].

Těmito ustanoveními jsou:

- Prioritou pomoci jsou vždy humanitární potřeby.
- Pomoc je poskytována bezplatně, nestranně a je nezávislá.
- Snaha o distancování se od vládní zahraniční politiky.
- Respektování místní kultury a zvyklostí.
- Snaha odvíjet pomoc při krizích od lokálních možností a zdrojů.
- Snaha nalézt způsob, jak zapojit příjemce pomoci do daného programu.
- Pomoc by měla naplňovat základní potřeby lidí a zároveň minimalizovat budoucí ohrožení krizovou událostí.
- Přijímání odpovědnosti jak vůči těm, kterým je snaha pomoci, tak vůči těm, kteří dodávají prostředky.
- V informační, publikační a propagační činnosti se bude k lidem přistupovat důstojně, ne jako k neživým objektům bez naděje [22].

Obecná pravidla humanitární pomoci vycházejí z filozofického myšlení, které klade důraz na pomoc, kde jsou na prvním místě potřeby a práva člověka. Tento přístup je deklarován v Humanitární chartě, která je základním dokumentem humanitárních pracovníků. Jedním ze základních práv formulovaných tímto dokumentem je zachování lidské důstojnosti a ochrana před ponižujícím zacházením [12].

Humanitární charta uznává celkem tři základní práva: právo na život v důstojnosti, právo obdržet humanitární pomoc a právo na ochranu a bezpečnost. Primární odpovědnost za tyto práva nese stát, jehož povinností je tato práva chránit a zjistit [12].

2.5 Mezinárodní humanitární organizace

2.5.1 OSN

OSN oficiálně vznikla 24. října 1945, kdy nahradila dosavadní organizaci, kterou byla Společnost národů [23].

Cíle této organizace jsou následující:

- udržování mezinárodního míru a bezpečí;
- rozvíjení přátelských vztahů mezi národy, které budou založeny na respektování zásad rovnoprávnosti;
- spolupráce při řešení mezinárodních ekonomických, sociálních, kulturních a humanitárních otázek
- podpora základních lidských práv a svobod;
- býtí centrem pro koordinaci kroků, které budou podnikány k dosažení těchto společných cílů [24].

OSN obsahuje šest základních orgánů, které jsou Chartou ustavovány. Jsou jimi Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Ekonomická a sociální rada, Poručenská rada, Mezinárodní soudní dvůr a Sekretariát OSN. Celé společenství OSN je daleko obsáhlejší, celkem zahrnuje 15 agentur a řadu programů a jiných orgánů [24].

My se blíže zaměříme na dva velice důležité články tohoto obsáhlého systému. Jsou jimi UNOCHA (The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) a UNHCR (the United Nations Refugee Agency).

UNOCHA je úřad OSN pro koordinaci humanitární činnosti. Je součástí sekretariátu OSN a je zodpovědný za sdružování aktérů v humanitární oblasti s cílem zajistit jednotnou reakci na mimořádné události. Hlavními oblastmi jeho činností je již zmiňovaná koordinace humanitární pomoci, mobilizace zdrojů prostřednictvím humanitárního fondu a podpora vnitrostátních orgánů. Dále

shromažďuje, analyzuje a sdílí potřebné informace a v neposlední řadě obhajuje práva lidí v nouzi [25].

UNHCR je agenturou OSN a zároveň celosvětovou organizací zaměřenou na záchranu životů, ochranu práv a budování lepší budoucnosti pro uprchlíky, násilně vysídlená společenství a lidi bez státní příslušnosti. Jejich specializované týmy aktuálně pracují ve 128 zemích po celém světě [26].

V oblasti humanitární činnosti pomáhá OSN ve všech případech, kdy následky přírodních nebo antropogenních katastrof přesahují schopnost zasažených států dostatečně reagovat. V současné době je OSN hlavním poskytovatelem nouzové i dlouhodobé pomoci. K účinnému poskytování této pomoci rozvíjí OSN dva základní přístupy.

Prvním z nich je snaha o poskytnutí okamžité pomoci obětem. OSN a její agentury se snaží dostat potřebnou pomoc do postižených oblastí co nejdříve po katastrofě. Druhým je pak usilování o zlepšení preventivních strategií, které by umožnily těmto krizím předcházet. Cílem prevence katastrof je minimalizace zranitelnosti jednotlivých společenství. Agentury OSN kladou velký důraz na zavedení systémů včasného varování, jakožto prostředku krátkodobé prevence [27].

2.5.2 ADRA – Adventist Development and Relief Agency

ADRA je mezinárodní humanitární organizace, která poskytuje pomoc lidem v nouzi a působí ve více než 130 zemích světa. Součástí mezinárodní sítě organizací ADRA je též ADRA ČR. Na její rozvoj pravidelně přispívá Církev adventistů sedmého dne, která je jejím zřizovatelem a jejíž mezinárodní sítě organizací je ADRA součástí. Tato nezisková organizace, která působí u nás i v zahraničí, byla v ČR založena v roce 1992 [28].

V ČR ADRA koordinuje 11 dobrovolnických center, zaměřených především na pomoc seniorům, dětem a zdravotně postiženým. Pro tyto účely pravidelně vysílá více než 1830 pravidelných dobrovolníků [28].

Dále zde ADRA patří mezi největší koordinátory pomoci při mimořádných událostech, kde distribuuje materiální pomoc, koordinuje práce obnovy bydlení a pitné vody. Také nabízí potřebným lidem psychosociální podporu, pro kterou má tým speciálně vyškolených dobrovolníků tzv. KIP tým (komunitní intervenční psychosociální tým). Tyto týmy spolupracují s některými složkami integrovaného záchranného systému [29].

ADRA v zahraničí realizuje tři typy projektů:

Humanitární projekty

Tyto projekty pomáhají lidem zajistit jejich základní potřeby, například jídlo a pití. Zastávají bezprostřední reakci na nepříznivou situaci, kterou může být přírodní katastrofa nebo válečný konflikt. Cílem pomoci je zabránit dalším ztrátám na životech a vrátit lidem důstojné životní podmínky. Na tyto projekty většinou navazují projekty rozvojové spolupráce [30].

Rozvojové projekty

Takové projekty dlouhodobě podporují lidi žijící v chudobě a dávají jim tak možnost převzít větší kontrolu nad svými životy. Jejich cílem je zlepšit životní podmínky lidí. Zahrnují podporu vzdělávání, zajištění obživy, zemědělství, rozvoje infrastruktury či zkvalitnění zdravotní péče. Ve všech těchto aktivitách probíhá snaha zapojit místní obyvatele vždy tak, aby se stali soběstačnými, nezávislými a uměli využít své vlastní schopnosti [30].

Lidskoprávní projekty

Lidskoprávní projekty se uplatňují především v nedemokratických zemích, které se o demokratizaci snaží. Soustředí se na jejich podporu a na zvyšování povědomí o lidských právech. Jsou zaměřeny na aktivní zapojení mladých lidí do komunitních a občanských aktivit. Součástí těchto aktivit je také přenášení zkušeností z ČR [30].

2.5.3 Lékaři bez hranic

Lékaři bez hranic jsou mezinárodní humanitární organizace založená v roce 1971. Organizace poskytuje odbornou zdravotnickou pomoc lidem v ohrožení a v případě krizí. Je nezávislá, neutrální a nestranná, k čemuž dopomáhají různí dárci. Jejich podpora umožňuje financovat téměř vše, co organizace dělá. 90% jejich příjmů proudí od soukromých dárců [31].

Hnutí v současné době působí ve zhruba 70 zemích světa. Aby vše probíhalo tak, jak má, funguje po celém světě 24 asociací Lékařů bez hranic. Většina z nich má vlastní kancelář, která shromažďuje finance a nabírá pracovníky pro mise. Každá z asociací spadá pod jedno z pěti operačních center, která rozhodují o místě, čase a konkrétním typu lékařské pomoci, která je zapotřebí. Operační centra sídlí v Bruselu, Paříži, Amsterdamu, Barceloně a Ženevě [31].

Lékaři bez hranic poskytují ve světě pomoc těm, kteří ji potřebují nejvíce. Jedná se o obyvatele postižené přírodní katastrofou, epidemií, hladomorem, či ozbrojeným konfliktem. Dále podnikají také dlouhodobé projekty, kdy přináší pomoc tam, kde jsou největší potřeby. Jejich týmy jsou schopny poskytovat každodenní zdravotní péči velkým skupinám obyvatel [32].

V České republice působí organizace od roku 2006, kdy se začala aktivně věnovat náboru nových spolupracovníků. V roce 2008 pak Lékaři bez hranic založili novou obecně prospěšnou společnost [32].

2.5.4 UNICEF

Tato organizace vznikla v roce 1946 jako Mezinárodní dětský fond neodkladné pomoci pro pomoc dětem, které byly postiženy 2. světovou válkou. Od roku 1953 se UNICEF, již pod názvem United Nations Children's Fund, stal trvalou součástí OSN. UNICEF dětem zajišťuje zdravotní péči, potraviny, vodu a hygienu, základní vzdělání pro dívky i chlapce a ochranu před násilím, zneužíváním a riziky nemoci AIDS [33].

Práce této organizace je financována výhradně z dobrovolných příspěvků, přičemž na programy pomoci jde více než 90 procent ze získaných prostředků. Největší díl pomoci míří do částí světa, ve kterých je situace dětí nejtěžší - do nejchudších zemí a do oblastí postižených válečnou nebo přírodní katastrofou [33].

UNICEF působí ve více než 150 zemích a oblastech světa, kde ve spolupráci s národními vládami příslušných zemí a s místními organizacemi rozvíjí a podporuje dlouhodobé programy pomoci. Tyto programy jsou zaměřeny na očkování, zlepšení výživy a hygieny, přístup k nezávadné vodě nebo vzdělávání [33].

2.6 Vládní humanitární organizace České republiky a jejich působnost

2.6.1 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) zabezpečuje vztahy ČR k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním seskupením. Zároveň koordinuje aktivity vyplývající z dvoustranné a mnohostranné spolupráce a je ústředním

orgánem státní správy pro oblast zahraniční politiky. Dále koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc a vnější ekonomické vztahy [34].

Mimo jiné uvolňuje humanitární pomoc do států mimo Evropskou unii a Evropský hospodářský prostor. Dále vydává rozhodnutí o tom, jakou formou a v jakém rozsahu bude poskytována. V některých případech postupuje v součinnosti s Ministerstvem vnitra, zejména při rozhodování o poskytování materiální a záchranářské pomoci [2].

Dle zákona 151/2010 Sb. provádí MZV v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce zejména následující činnosti:

- předkládá vládě návrh koncepce a zásad zahraniční rozvojové spolupráce a její zhodnocení,
- připravuje roční plán zahraniční rozvojové spolupráce, který následně předkládá vládě ke schválení,
- vydává rozhodnutí o poskytování finančních darů do zahraničí,
- poskytuje peněžní dary zahraničním institucím dle zásad zahraniční rozvojové spolupráce,
- koordinuje činnost ostatních orgánů státní správy, které v rámci své působnosti uskutečňují zahraniční rozvojovou spolupráci,
- v souladu s právem Evropské unie podporuje české subjekty usilující o zapojení do realizace projektů v rámci rozvojové spolupráce ostatních dárců,
- zajišťuje hodnocení projektů zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci [2].

Kromě zmíněných činností vypracovává MZV od roku 2009 Operační strategii humanitární pomoci ČR na následující rok. Tento dokument mimo jiné mapuje

globální humanitární výzvy a potřeby a předběžný návrh čerpání humanitárního rozpočtu [19].

2.6.2 Ministerstvo vnitra

Dalším z orgánů, který kromě jiného plní úkoly v oblasti mimořádných událostí, je Ministerstvo vnitra.

Dle zákona č. 239/2000 Sb. Ministerstvo vnitra provádí ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, pokud mimořádná událost přesahuje státní hranice ČR a je nutná jejich koordinace nad rámec příhraničních styků. Dále zajišťuje funkci kontaktního místa pro vyžádání humanitární pomoci do zahraničí postiženým státem nebo mezinárodní organizací a informuje příslušné mezinárodní organizace o silách a prostředcích ČR předurčených pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí. V součinnosti s MZV, složkami integrovaného záchranného systému nebo ústředními správními úřady organizuje záchrannářskou a materiální pomoc do zahraničí. Úkoly Ministerstva vnitra na tomto poli plní Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (MV-generální ředitelství HZS ČR) [1].

2.6.3 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru

Zapojování ČR do mezinárodních záchranných operací se provádí formou vysílání organizovaných celků.

Záchranná jednotka do zahraničí se vysílá podle tří rozhodujících kritérií, kterými jsou vzdálenost a místo určení, způsob přepravy a charakter záchranných operací [35].

První kritérium rozděluje místa pomoci na sousední státy ČR pro předurčené síly hasičských záchranných sborů (HZS) krajů (tzv. odřady) a na teritorium Evropy a ostatní státy světa, které požádají o pomoc [35].

Druhý faktor dělí vysílání jednotky dle způsobu přepravy. Přeprava může být:

- letecká – omezená velikost jednotky do 25 osob a doba působení do 5 dní,
- pozemní – přesun těžké techniky a soběstačná činnost jednotky do 25 osob s pobytem do 10 dní, osoby se přednostně dopravují autobusem,
- kombinace těchto způsobů přepravy – letecky vyslané síly mohou být doplněny silami pozemními a mohou zasáhnout do vzdálenosti až 2500 km [35].

Poslední kritérium vymezuje charakter záchranných prací, na kterém závisí, který odřad bude vyslán. Odřady v rámci HZS jsou připravovány pro vyhledávací a záchrannou činnost ze zřícených budov, likvidaci požárů, záchranné práce při povodních, zásahy při chemických a ekologických haváriích a pro zajištění speciálních požadavků nad rámec možností uvedených druhů odřadů [35].

Uvedení předurčených sil a prostředků do pohotovosti je prováděno operačním a informačním střediskem MV-generálního ředitelství HZS ČR. Děje se tak po obdržení informace o vzniku závažné mimořádné události v zahraničí nebo při vyžádání pomoci ze zahraničí [35].

Spolu s odesláním jednotek k zapojení do mezinárodních záchranných operací se předpokládá vyslání styčného důstojníka (koordinátora) na místo mimořádné události. Jeho úkolem je zejména zprostředkovat informační výměnu mezi jednotkou a orgánem krizového řízení postižené země [35].

Základem každé mezinárodní úmluvy o odezvě na mimořádné události je vzájemné vyrozumění a varování. K tomuto slouží tzv. Národní styčný bod, což je systém kontaktních bodů, který přijímá informace o mimořádné události, které následně předává kompetentnímu orgánu. Tento princip funguje i obráceně, kdy rozesílá na ostatní kontaktní body smluvních států informaci o mimořádné události

v mateřském státě. V ČR plní funkci kontaktního bodu pro nevojenské hrozby ve více případech operační a informační středisko MV- GŘ HZS ČR [36].

2.6.4 USAR – Urban search and rescue team

USAR je vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí, zejména po zemětřeseních. Je jedním z odřadů MV-GŘ HZS ČR. Struktura tohoto odřadu se dělí na dvě úrovně [37].

První úrovní je úroveň střední, kdy se tým USAR skládá z 36 osob - z 6 kynologů, lékaře, 2 týlových techniků, IT technika, velitele odřadu, zástupce velitele odřadu a 2 styčných důstojníků, velitele čety, dvou družstev hasičů-záchranářů a statika [37].

Druhá úroveň neboli úroveň těžká, čítá 69 osob. Patří sem velitel odřadu, 2 velitelé segmentů, 2 zástupci velitelů segmentů, 2 týlaři- technici technické služby, 2 týlaři - logistici, 4 styční důstojníci, 2 lékaři, IT specialisté, statik, 2 velitelé čet, 4 družstva hasičů a 2 kynologické skupiny [37].

Organizační schéma středního a těžkého USAR týmu je uvedeno v příloze 1 a 2.

2.7 Nevládní neziskové humanitární organizace působící v České republice

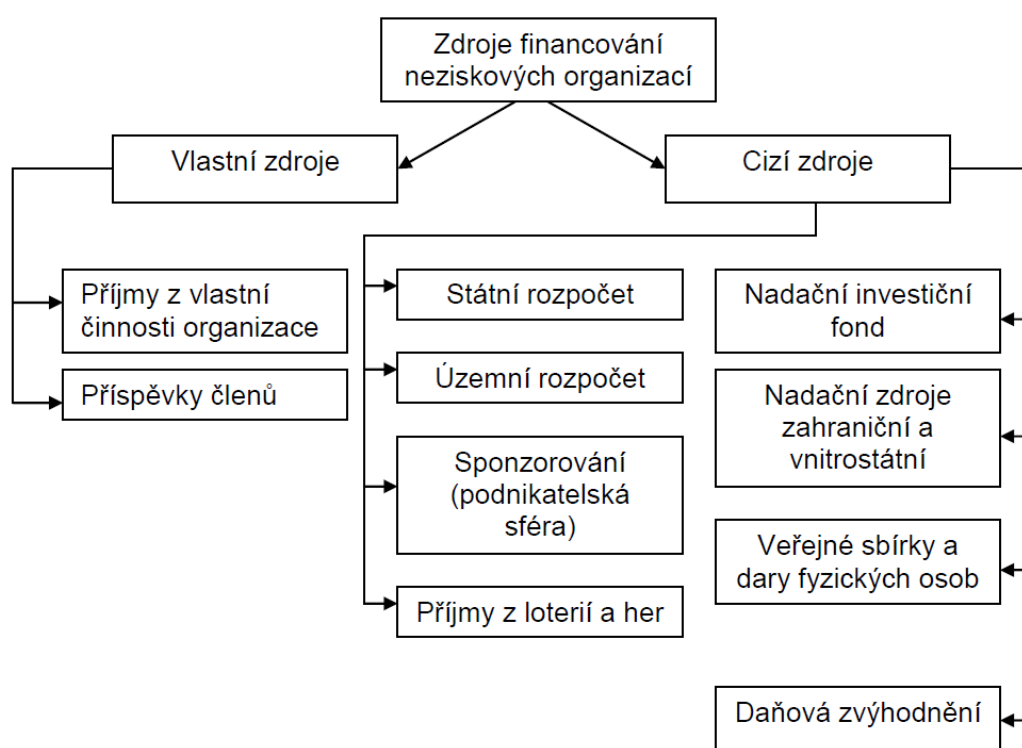
Tato kapitola je věnována vybraným nevládním neziskovým organizacím, konkrétně organizacím Člověk v tísni a Český červený kříž. Kromě těchto organizací bychom sem mohli zařadit také již zmiňované organizace ADRA a Lékaři bez hranic. Dále se zde budeme věnovat financování nevládních neziskových organizací.

Nevládní neziskové humanitární organizace nejsou založeny za účelem naplňování zisku. Mohou zisk vytvořit, ale musí ho zase vložit zpět k rozvoji

organizace a plnění stanovených cílů. Na problematiku financování těchto organizací je nutno pohlížet jako na problematiku typického vícezdrojového financování. Organizace pro svoji činnost využívají dva základní zdroje financování. Mohou to být buď vlastní zdroje, nebo zdroje získané od druhých osob [38][39].

Pro nevládní neziskové organizace tvoří vlastní zdroje významnou část příjmu. Mohou to být například příjmy z příspěvků členů nebo příjmy z doplňkové činnosti, jako jsou plesy, aukce, apod. Mezi cizí zdroje řadíme především dotace ze státního rozpočtu a územních rozpočtů (rozpočtu obcí nebo krajů) [39].

Celá problematika je podrobněji vyobrazena na obrázku číslo 1.

Obrázek 1 *Financování neziskových organizací* [37]

2.7.1 Český červený kříž

Český červený kříž (ČČK) byl založen 6. února 1919, v té době ještě jako Československý červený kříž. Jako nevládní humanitární organizace vychází ve své

činnosti ze základních principů mezinárodního hnutí ČČK: humanity, nestrannosti, neutrality, nezávislosti, dobrovolnosti, jednoty a světovosti [40].

Posláním organizace je předcházet a zmírňovat lidskému utrpení, chránit zdraví, život a úctu k lidské bytosti a podporovat mír mezi národy. ČČK dle zákona č. 126/1992 Sb. v rámci plnění svých úkolů „působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva a poskytuje pomoc v případech katastrof a jiných mimořádných událostí. Poskytuje zdravotnické, záchranné, sociální a další humanitární služby.“ Šíří mezinárodní humanitární právo, osvětu první pomoci a zajišťuje program dárcovství krve [10][41].

Mezi další činnosti ČČK můžeme zařadit pravidelné revidování metodického materiálu pro výuku předlékařské první pomoci laiků. Standardy poskytování první pomoci, jak se tento souhrn postupů předlékařské první pomoci nazývá, ČČK vydává již od roku 2002 [42].

V neposlední řadě musíme zmínit projekt „Připravenost na katastrofy“, který patří mezi hlavní projekty ČČK, neboť poskytování pomoci při katastrofách a jiných mimořádných událostech je jedním z tradičních úkolů Červeného kříže zakotvených v zákoně [40].

2.7.2 Člověk v tísní

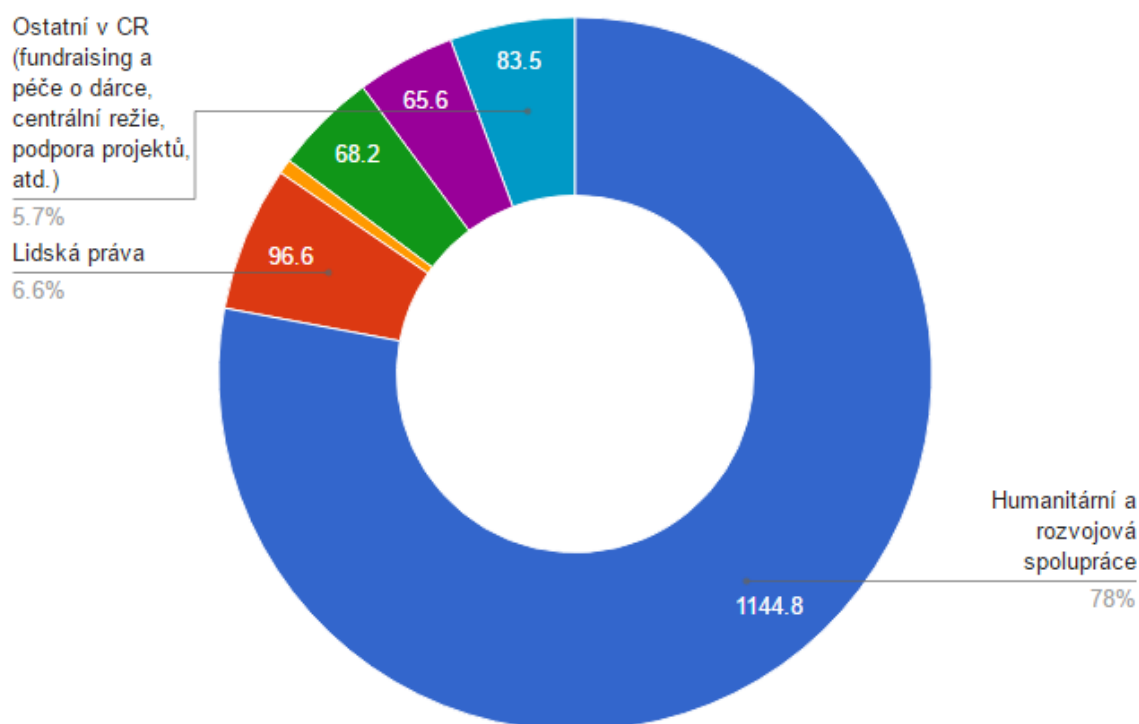
Společnost Člověk v tísní vznikla v roce 1992 a postupně se stala profesionální humanitární organizací s cílem pomáhat v krizových oblastech a podporovat dodržování lidských práv ve světě. Tato nevládní nezisková organizace vychází z myšlenek humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Za základní hodnoty považuje lidskou důstojnost a svobodu [43].

V oblasti humanitární pomoci společnost Člověk v tísní působí ve 22 zemích světa a v 15 z nich má stálé pobočky. Každoročně realizuje projekty, na které se

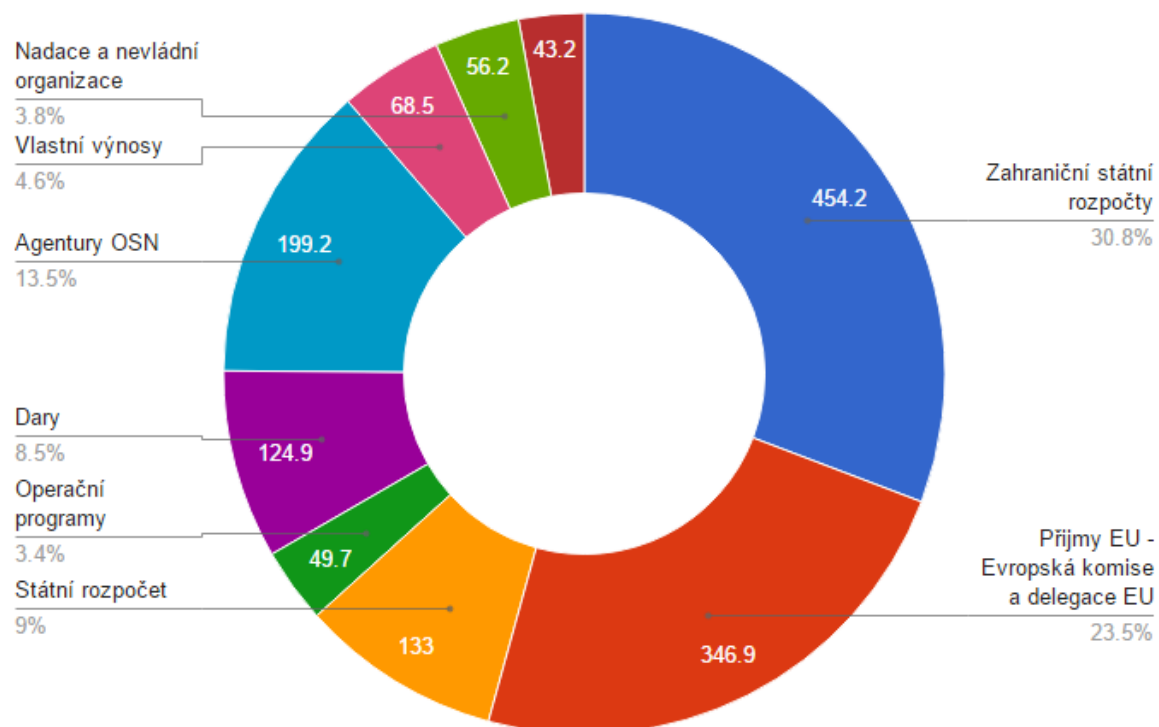
náklady šplhají až do několika stovek milionů korun. Tyto projekty jsou realizovány pro stovky tisíc lidí, kteří se narodili na méně šťastných místech po celém světě [44].

V ČR se organizace zaměřuje zejména na pomoc lidem v dlouhodobé nouzi a na vzdělávací a osvětové činnosti. Dále společnost v Praze a desítkách českých měst organizuje každoročně festival Jeden svět a pomáhá v případě větších humanitárních katastrof, jako jsou například povodně [45].

Pro představu hospodaření Člověka v tísni jsou jeho celkové náklady a výnosy za rok 2015 vyobrazeny na obrázku 2 a 3.

Obrázek 2 Celkové náklady společnosti v roce 2015 [46]

Obrázek 3 Celkové výnosy společnosti v roce 2015 [46]

3 CÍL PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analýza vybraných humanitárních krizí 21. století, kde se zaměříme na příčiny, dopady a řešení jednotlivých krizí. Dalším cílem bakalářské práce je komparace těchto krizí, jejich následné vyhodnocení pomocí SWOT analýzy a následný návrh doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci.

4 METODIKA

Pro zpracování teoretické části využijeme literární rešerši odborné literatury skládající se ze zákonů, vyhlášek a souvisejících knižních publikací, kterou doplníme zpracováním vybraných internetových zdrojů.

V praktické části budeme využívat především následující metody:

Analýza je proces, při němž dochází k rozebírání zkoumaného jevu nebo situace. Jde o rozbor vztahů, vlastností a faktů postupující od celku k částem. My ji v této práci použijeme již v teoretické části během literární rešerše a následně v části praktické při rozboru získaných dat pomocí SWOT analýzy, která nám umožní porovnání vnějších hrozeb a příležitostí s vnitřními silnými a slabými stránkami námi zvolených humanitárních krizí.

Komparace je metoda srovnávání, kterou v práci využijeme hlavně v části praktické při srovnání humanitární pomoci po vybraných katastrofách. Pro tento účel si zvolíme několik kritérií, dle kterých budeme řešení jednotlivých krizí porovnávat.

Dedukce vyvozuje z konkrétnějších věcí věci obecné a jde o přesnější vyvozování nových tvrzení. Tuto metodu využijeme zejména k interpretaci získaných výsledků.

5 VÝSLEDKY

5.1 Zemětřesení na Haiti (2010)

Tento stát ležící v západní části ostrova Hispaniola v Karibském moři postihlo ničivé zemětřesení 12. ledna 2010 odpoledne místního času asi 25 kilometrů od jeho hlavního města Port-au-Prince. K ničivým otřesům došlo v místě, kde se dotýkají Karibská a Severoamerická tektonická deska [47].

Obrázek 4 Zemětřesení Haiti [48]

Po zemětřesení o síle 7 stupňů Richterovy škály zůstalo podle odhadů téměř čtvrt milionu mrtvých [49].

Seizmology však zemětřesení nepřekvapilo. Dalo by se říci, že bylo spíše očekávané, protože v této oblasti byl už dlouho podezřelý klid. Ničivé dopady zemětřesení byly mimořádné, jelikož se ohnisko otřesů nacházelo v malé hloubce (10-13 km) a nedaleko od hlavního města Port-au-Prince, které bylo před tragédií obýváno dvěma miliony lidmi. Velkým problémem při této nešťastné události byla skutečnost, že na Haiti je absolutní většina nekvalitně postavených staveb. Ty otřesy nevydržely a padaly jako domečky z karet. Velká část metropole byla srovnána se

zemí, zřítily se i hlavní městské budovy jako prezidentský palác, ministerstva, obchody, banky, hotely, katedrála či nemocnice [49][50].

V Port-au-Prince bylo podle úřadů zničeno nebo poškozeno 75 procent budov, ve městě Leogane západně od metropole jich bylo pobořeno dokonce 80 až 90 procent. Zhruba z poloviny byla zničena i města Jacmel, Gressier a Carrefour [49].

Hlavní město, které se v tu dobu zotavovalo ze dvou tropických bouří a dvou hurikánů od srpna do září 2008 bylo na zvládnutí takovéto katastrofy špatně připraveno. Ostatní postižené oblasti země, které trpěly stejnou slabostí, byly podobně nepřípraveny.

Obrázek 5 Zničený prezidentský palác v Port-au-Prince [47]

Následkem zemětřesení selhaly zdroje elektrické energie, což ztěžovalo úsilí občanů a organizací mezinárodní pomoci poskytnout přeživším lékařskou pomoc, jídlo a vodu. Dalším problémem bylo kompletní narušení telekomunikací a neprůjezdné cesty blokové troskami [47].

Je odhadováno, že následkem zemětřesení byly ovlivněny asi tři miliony lidí, což tvoří skoro třetinu všech obyvatel země. Více než jeden milion z nich zůstal bezprostředně po události bez domova, kdy byli lidé nuceni přežívat ve zdevastovaných městských oblastech, které se skládaly z nalezených materiálů a darovaných stanů. Z důvodu nedostatečných dodávek docházelo k plenění a rabování, což podpořilo i poškození věznice, ze které uprchlo několik tisíc vězňů [47].

Vzhledem k tomu, že mnoho nemocnic bylo nepoužitelných, přeživší museli na ošetření čekat několik dní. Márnice byly rychle přeplněny, proto byla mrtvá těla naskládána na ulicích. Z tohoto důvodu není možné zcela přesně určit přesný počet obětí, protože tato těla byla co nejdříve pohřbívána do masových hrobů. Dalším důvodem byl nedostatek těžké techniky, bylo tedy obtížné najít těla pohřbená pod troskami. V lednu 2011 haitské úřady oznámily počet 316 000 obětí [47].

Velkým problémem byla ochrana dětských siroteků před hrozbou obchodování s lidmi. Zejména ze strany Spojených států došlo ke snaze urychlených adopcí, které však byly zdržovány ze strany haitských a zahraničních úřadů. Ty chtěly mít jistotu, že adoptované děti skutečně nemají žádné žijící příbuzné. K tomuto se jako užitečná ukázala elektronická média. Pozůstalí, kteří byli schopni získat přístup k internetu, hledali pomocí sociálních sítí informace o pohřešovaných [47].

Vzhledem k tomu, že brzy po zemětřesení začalo přicházet jarní období dešťů a letní období hurikánů, rekonstrukční úsilí byla značně ztížena a viditelný pokrok byl malý.

Obyvatelé stanových osad byly ze strany agentur povzbuzovány ke stavbě důkladnějších obydlí pomocí plachty, k čemuž jim později byly darovány materiály jako dřevo a plech. Ačkoli některá z těchto obydlí byla postavena před nastoupením

nepříznivého počasí, mnoho lidí zůstalo ve stanech a dalších úkrytech, které neposkytly dostatečnou ochranu před přírodními živly [47].

Velký problém nastal v říjnu 2010, kdy se kolem řeky Artibonite začaly objevovat případy cholery. Tato nejdelší řeka na ostrově a hlavní zdroj pitné vody byla kontaminována výkaly nesoucí jihoasijský kmen bakterie cholery. Epidemie se rozšířila ve stanových městech v Port-au-Prince v listopadu 2010 a do roku 2016 onemocnělo asi 770 tisíc lidí, z nichž téměř deset tisíc nemoci podlehl [47].

Zpráva z roku 2016 vydaná organizací Lékaři bez hranic tvrdí, že případy cholery byly pravděpodobně výrazně podhodnoceny.

Obrázek 6 Centrum pro léčbu cholery ve čtvrti Martissant v Port-au-Prince [51]

V prosinci 2010 bylo zprávou francouzských epidemiologů potvrzeno, že zdrojem ohniska cholery byly nepálské mírové síly OSN rozmístěné v blízkosti řeky. V listopadu 2011 byla OSN vyzvána, aby převzala odpovědnost za vypuknutí nemoci, což obnášelo instalaci nových vodovodních a odpadních systémů a kompenzaci nemocným a pozůstalým. Aniž by OSN uznala, že její vojáci byli přenašeči nemoci, v prosinci 2012 oznámila, že bude financovat program navržený

vládou Haiti a Dominikánské republiky, jehož cílem je zbavit Hispaniolu cholery zahájením nových hygienických a očkovacích opatření [47].

5.1.1 Humanitární intervence

Ze strany České republiky se do pomoci se kromě české vlády zapojily i české neziskové organizace Lékaři bez hranic nebo Člověk v tísni.

Humanitární a zdravotnická organizace Lékaři bez hranic vyhlásila den po události veřejnou sbírku na pomoc obětem ničivého zemětřesení na Haiti. Pracovníci Lékařů bez hranic ošetřili do 31. května 2010 více než 173 000 lidí, provedli přes 11 000 chirurgických zákroků a poskytli psychologickou podporu více než 81 000 obyvatelům Haiti. Zároveň distribuovali téměř 27 000 stanů a přes 35 000 balíčků základních potřeb [52].

Protože bylo mezi oběťmi mnoho haitských zdravotníků, musel být do země rychle dopraven velký počet humanitárních pracovníků ze zahraničí. Lékaři bez hranic měli dva měsíce po zemětřesení na místě více než 350 mezinárodních spolupracovníků. Postupným najímáním haitských spolupracovníků byla potom tato organizace schopna počet zahraničních pracovníků snižovat. Koncem května tvořili místní pracovníci 93% veškerých pracovníků Lékařů bez hranic na Haiti [52].

Na okamžité pomoci a obnově po zemětřesení se podílel také Člověk v tísni. V prvních týdnech po katastrofě se Člověk v tísni ve spolupráci s partnerskými organizacemi z Aliance 2015, které již na Haiti působily, soustředili na okamžitou humanitární pomoc. K pitné vodě získalo přístup 11 000 lidí z provizorních táborů v Port au Prince a další tisícovka rodin obdržela střechu nad hlavou v podobě rodinných stanů. Dále probíhala distribuce vysokoenergetických potravin [53].

Na Haiti také odletěl šestičlenný zdravotnický tým Člověka v tísni, který zde působil téměř tři týdny. V polní nemocnici v Port-au-Prince se do práce zapojili dva

lékaři, kde bylo jejich úkolem ošetřovat především zlomeniny a otevřené rány. V provizorních táborech v Port-au-Prince potom zbylá část týmu poskytovala lékařskou pomoc, při které se setkávali zejména se špatně zahojenými ranami, dýchacími potížemi a infekcemi [53].

Finanční pomoc z ČR pomohla financovat také veřejně prospěšné práce v hlavním městě. Zhruba sedm set lidí z nejpostiženějších oblastí Port-au-Prince se díky nim zapojilo do zpevňování silnic, odklizení trosek v ulicích nebo staveb záchodů a sprch. Denně si tak mohli vydělat pět dolarů. Zhruba 1400 rodin obdrželo z prostředků sbírky SOS Haiti materiál na stavbu provizorního obydlí. Dále lidé dostali kanystry na vodu a hygienické balíčky [53].

V regionu Petit Goave zřídily organizace Člověk v tísni a Archenova dvě stanice na úpravu vody, díky čemuž dokázaly v místě s kompletně zničenou infrastrukturou vyprodukovat za dvanáct hodin 15 000 litrů pitné vody. Organizace také postavily rezervoár na pitnou vodu a distribuovaly 13 vodních filtrů pro základní školy v oblasti [53].

Humanitární pomoc Haiti ze strany české vlády byla rovněž okamžitá. Již 14. ledna 2010 bylo ze strany MZV rozhodnuto o poskytnutí urgentní humanitární pomoci Haiti na odstraňování následků ničivého zemětřesení. Finanční příspěvek ve výši 5 mil. Kč byl věnován na obnovu zdrojů pitné vody prostřednictvím UNICEF, jenž na Haiti dlouhodobě působí právě v oblasti budování základní infrastruktury [54].

Přehlednější o podrobnější výčet poskytnutí humanitární pomoci Haiti ze strany MZV ukazuje následující tabulka.

Tabulka 1 Rozdělení 20 mil. Kč z humanitárního rozpočtu MZV [55]

Humanitární pomoc Haiti 2010		
Realizátor	Projekt	Částka (Kč)
UNICEF	Zásobování pitnou vodou	5 000 000
Malteser International	Rozvoj zdravotní péče a posilování zdrojů obživy	3 000 000
IFRC	Prevence katastrof na lokální úrovni	1 539 822,50
Dotace českým NNO	4 projekty	10 460 177,50
ADRA	Obnova samozásobitelství v Petit Goave	2 981 091
Charita ČR	Podpora základního vzdělávání v Duvalu	2 998 086,50
Člověk v tísni	Obnova školní infrastruktury v Petit Goave	3 000 000
Fidcon	Výstavba studní s pitnou vodou	1 481 000

Nesmíme zapomenout uvést také humanitární pomoc ze strany EU. Evropská komise uvolnila na humanitární pomoc bezprostředně po katastrofě 137 milionů euro. Tato pomoc zahrnovala zejména stany, potraviny, pitnou vodu a zdravotníky. Ve střednědobém horizontu bylo přislíbeno dalších 200 milionů euro a téměř 100 milionů euro měly poskytnout členské státy EU. Na okamžitou pomoc byly přesměrovány prostředky z již probíhajících programů. Na žádost haitských orgánů Komise zaměřila svou podporu, jak na konsolidaci základních funkcí státu, tak na posílení a rekonstrukci strategických infrastruktur. Na konci roku 2010 dosáhly poskytnuté finanční prostředky 340 milionů euro, z nichž 120 milionů poskytla Evropská komise. EU a její členové se tak stali hlavními poskytovateli humanitární i rozvojové pomoci [56].

EU spolupracovala s OSN, Mezinárodním červeným křížem a mezinárodními nevládními organizacemi. Mezi tři hlavní priority bylo zařazeno poskytnutí přístřešků, obnovení infrastruktury a podpora tamější vlády. Díky programu civilní ochrany bylo na Haiti vysláno 12 pátracích a záchranných týmů, 38 lékařských týmů, 2 polní nemocnice, 6 čističek vod a 2 334 stanů pro bezmála 20 000 lidí. EU rovněž spolufinancovala náklady na transport pomoci, což je jednou z důležitých funkcí mechanismu civilní ochrany EU [57].

Ve velké míře se zapojily do pomoci i USA. Odezva ze strany americké armády byla jejím největším mezinárodním úsilím v historii. Vydání rozkazu k humanitární

pomoci přišlo během několika hodin po zemětřesení. Pomoc ze Spojených států mířila do zdevastované oblasti po vodě i vzduchem. Americký prezident Barack Obama ihned po katastrofě slíbil poslat na pomoc Haiti sto milionů dolarů. USA dále vyslaly na pomoc několik tisíc vojáků, příslušníků námořnictva, helikoptéry a obojživelné stroje, nákladní letadlo a vojenskou nemocnici [58].

UNICEF, dlouhodobý partner Haiti v oblasti rozvoje, zajistil během této krize splnění kritických potřeb haitských dětí v oblasti zdravotnictví, vody a hygieny, vzdělávání a ochrany [59].

5.1.2 Vyhodnocení krize

Humanitární pomoc ze zahraničí byla zvládnutá dobře. Nejen že byla téměř okamžitá, zároveň byla v mnoha oblastech velice efektivní. Většina organizací se snažila poskytovat v dostatečné míře nezbytné prostředky pro zvládnutí krize, jako například balíčky základních potřeb nebo vysokoenergetické potraviny.

Problémem pro záchranu osob byl velký počet haitských zdravotníků nacházející se mezi oběťmi. Díky intervenci organizace Lékaři bez hranic došlo k zajištění dostupnosti potřebné lékařské péče a nutné psychologické podpory. Jistě se shodneme, že v takové nesnazi přispěla tato organizace velkým dílem. Díky její iniciativě tvořili již po pěti měsících místní pracovníci 93% veškerých pracovníků Lékařů bez hranic. Efektivní pomoci pomohla zajisté distribuce několika polních nemocnic.

Velkým kladem určitě bylo také zaměření se na dostatečný přísun pitné vody a hygienických prostředků, což jistě dopomáhalo snaze eliminovat možnosti šíření infekčních onemocnění. K tomuto přispělo mnoho humanitárních organizací ČR. Nesmíme nezmínit projekt organizace Člověk v tísni a partnerské organizace Archenova. Postavení dvou stanic na úpravu vody a výstavba rezervoáru na pitnou vodu zdevastované oblasti jistě pomohlo.

Z ČR mířila na Haiti okamžitá humanitární pomoc také od samotné vlády. Částka ve výši 20 milionů Kč pokryla většinu důležitých oblastí. Díky příspěvku mohlo být financováno například zásobování pitnou vodou, rozvoj zdravotní péče nebo důležitá obnova samozásobitelství.

Velkým dílem se do pomoci zapojila také EU, která zaměřila svou podporu na konsolidaci základních funkcí státu a na posílení a rekonstrukci strategických infrastruktur. V případě Haiti byla tato pomoc velice důležitá. Evropská komise uvolnila pro Haiti po katastrofě několik set milionů euro, které pomáhaly v mnoha oblastech. Zaslouženě tak nese statut hlavního poskytovatele humanitární i rozvojové pomoci. Obdivuhodná byla také intervence ze strany USA. Pomoc dorazila v krátkém čase všemi dostupnými prostředky. S tisíci vojáky, potřebnou technikou a miliony dolarů můžeme zajisté USA zařadit k největším poskytovatelům pomoci.

Zvládnutá byla také příprava na očekávané přívalové deště, kdy lidé dostávali stany nebo materiály na stavbu provizorních obydlí. Ze všech stran byl zajištěn dostatečný počet osob pro zmírnění následků krize, ať už se jednalo o lékaře, záchranáře nebo pátrací týmy. K efektivnějšímu odstraňování následků zemětřesení zajisté dopomohla vyslaná těžká technika. Musíme však konstatovat, že množství potřebné techniky značně převyšovalo počet vyslané.

Velkým kladem byla také snaha o zapojení místních obyvatel do obnovovacích prací, k čemuž dopomáhala motivace ve formě finančního ohodnocení. V neposlední řadě musíme zmínit také snahu o ochranu a adopci sirotek, která byla v této situaci opravdu důležitá.

Jedním z hlavních nedostatků určitě byla pomalá a nedostatečná odezva ze strany místní vlády bezprostředně po katastrofě, která vedla k plenění a rabování. Tento problém by mohla omlouvat skutečnost, že záchranné práce a humanitární

pomoc v prvních hodinách po katastrofě ztěžovala zničená infrastruktura. Dále bychom měli brát v potaz, že zemětřesení neušetřilo ani státní budovy a místní vládě tak nezbývalo nic jiného, než se scházet k jednání pod širým nebem. Jako další problém bychom mohli zmínit fakt, že zemětřesení bylo ze strany seizmologů očekávané, přesto nebyla provedena žádná preventivní opatření.

5.1.3 SWOT analýza humanitární pomoci po zemětřesení na Haiti 2010

Silné stránky:

- Okamžitá odezva a vyslání humanitární pomoci ze strany států a mezinárodních humanitárních organizací.
- Schopnost a ochota organizací působit v těžce přístupném terénu.
- Zapojení obyvatel do veřejně prospěšných prací díky finančnímu příspěvku z ČR
- Zaměření na dostatečný přísun pitné vody a hygienických prostředků.

Slabé stránky:

- Zemětřesení bylo očekávané, ale nebyla provedena žádná preventivní opatření.
- Selhání zdrojů elektrické energie.
- Neprůjezdné cesty blokové troskami.
- Pomalá a nedostatečná odezva ze strany místní vlády.

Hrozby:

- Příznivé podmínky pro rabování a plení.
- Příznivé podmínky pro šíření infekčních onemocnění.

Příležitosti:

- Vznik partnerství mezi organizacemi.
- Splnění kritických potřeb haitských dětí v několika oblastech ze strany UNICEF.

5.2 Zemětřesení v Japonsku (2011)

Japonské zemětřesení spojené s tsunami byla vážná přírodní katastrofa, k níž došlo na severovýchodě Japonska 11. března 2011 v 14:46 místního času. Událost začala mohutným zemětřesením o síle 8,9 stupňů Richterovy škály na severovýchodním pobřeží ostrova Honšú, největšího japonského ostrova. Zemětřesení způsobilo rozsáhlé škody v zemi a zahájilo sérii velkých vln tsunami, které zasáhly mnoho pobřežních oblastí. Tsunami také podnítilo velkou jadernou havárii v elektrárně Fukušima podél pobřeží [60].

Obrázek 7 Zemětřesení Japonsko [61]

Epicentrum zemětřesení bylo lokalizováno 130 kilometrů východně od města Sendai s ohniskem v hloubce asi 30 kilometrů. Důvodem byl náraz Pacifické

tektonické desky do Euroasijské. Otřes byl tak silný, že byl cítit například i v Rusku nebo v Číně [60].

Náhlý horizontální a vertikální tlak Tichooceánské desky pod Euroasijskou zplodil sérii vysoce ničivých vln tsunami. Vlna měřící asi 10 metrů zaplavila pobřeží a části města Sendai, včetně letiště a okolního území. Vzhledem k tomu, že povodňová vlna ustoupila zpět do moře, nesla s sebou obrovské množství trosk a tisíce zasažených obětí. Vlny tsunami se hnaly směrem od epicentra rychlostí až 800 kilometrů za hodinu. O několik hodin později dokonce vlny tsunami vysoké necelé tři metry zasáhly také pobřeží Kalifornie a Oregonu v Severní Americe [60].

Počáteční zprávy o počtech zasažených osob udávaly informace o stovkách obětí, čísla však každým dnem vzrůstala. Do dvou týdnů po katastrofě udala japonská vláda oficiální vyjádření, že počet mrtvých přesáhl 10 000. V tu dobu byl skoro dvojnásobek lidí nezvěstný. Konečná oficiální zpráva o počtu obětí se šplhala na 20 000 [60].

V důsledku silné vlny byly pobřežní města, obce a zemědělská půda zdevastovány. Vlna s sebou brala domy, auta, lodě a další trosky. I když téměř většina úmrtí a destrukcí byla způsobena v důsledku tsunami, samotné zemětřesení bylo zodpovědné za značné škody v širokém okolí. Následovaly po něm rozsáhlé požáry, které zasáhly několik měst, včetně petrochemického závodu v Sendai nebo ropné rafinerie nedaleko Tokia. Obrovským způsobem byla ovlivněna také klíčová infrastruktura. Zemětřesení poškodilo silnice, vyřazeno bylo vedení vysokého napětí a narušeny byly také vodovodní a kanalizační systémy. Nedostatek dodávek vody a elektrické energie paralyzoval provoz nemocnic, k čemuž nepřispíval ani nedostatek nemocničního personálu [60][62].

Zasaženy byly zavlažovací přehrady, což způsobilo problémy se zásobováním pitnou vodou. Krátce po katastrofě byly uzavřeny všechny japonské přístavy,

v zasažené části území se jich nacházelo patnáct. Čtyři z nich byly zcela zničeny. Tokijský přístav byl zasažen poměrně slabě. Vážně ochromen byl také automobilový, chemický a energetický průmysl. Nedaleko města Fukušima došlo k protržení přehrady [60].

Během zemětřesení došlo k poškození několika jaderných elektráren. Největší problém představovala elektrárna Fukušima 1, která se nachází jen pár metrů od pobřeží.

Obrázek 8 Letecký pohled na jaderný komplex Fukušima 1 [63]

Největší japonská elektrárenská společnost Tokyo Electric Power Company (TEPCO), provozující elektrárnu, v souvislosti s haváriemi oznámila, že může místo obvyklých 40 gigawattů (GW) poskytovat jen 30 až 34 GW. Vlny zaplavily a zničily záložní diesel generátory, čerpadla mořské vody, elektrické vedení uvnitř elektrárny a zdroje stejnosměrného napájení. Vyjma bloku 6, kde zůstal v provozu vzduchem chlazený diesel generátor, byly všechny bloky bez zdroje napájení a bloky 1, 2 a 4 byly bez jakéhokoliv zdroje elektrické energie. Na infrastruktuře k větším škodám

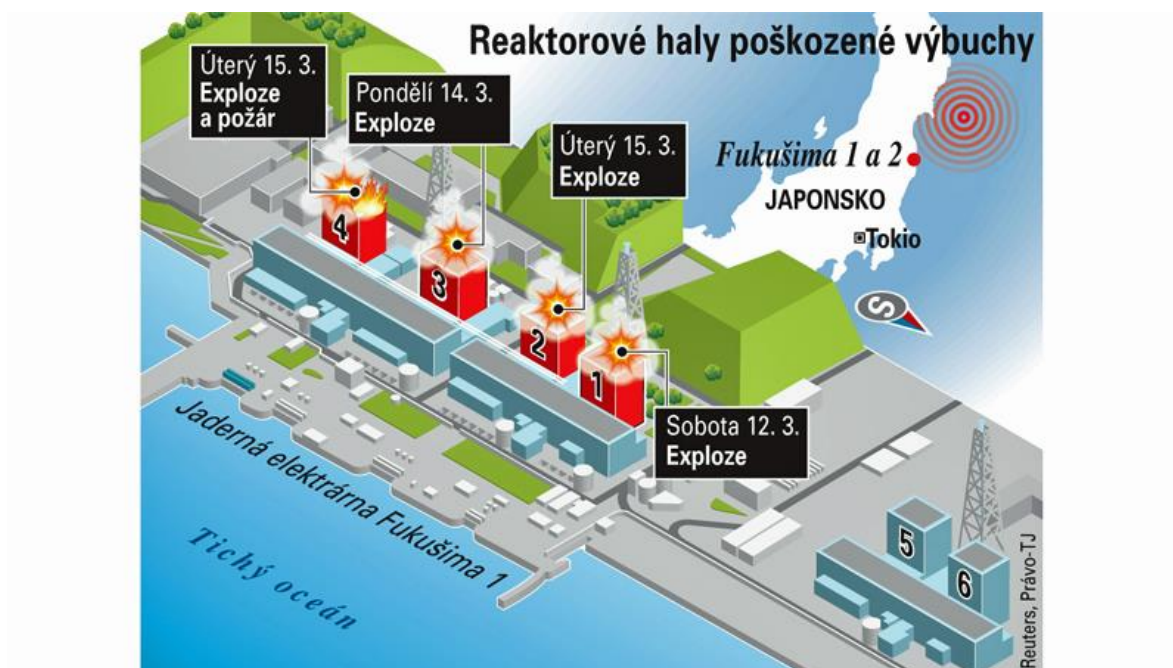
nedošlo. V Japonsku jsou všechny stavby plánované s ohledem na možná zemětřesení [64].

Varovný systém elektrárny okamžitě vypnul všechny reaktory. Rozžhavené reaktory však měly chladnout dlouho. Na zajištění chlazení se proto spustily naftové generátory, jejichž selháním došlo k havárii. Záložním zdrojům se podařilo zchladit většinu reaktorů, ale v reaktoru 1 teplota stále stoupala a musela být upuštěna nebezpečná radioaktivní pára. Druhý den po zemětřesení došlo k výbuchu vodíku, přičemž exploze rozmetala budovu bloku 1. Později následovaly další výbuchy vodíku, které zničily třetí a čtvrtý blok elektrárny. Čtvrtý den po zemětřesení se situace velice zdramatizovala, protože výbuch v reaktoru 2 poničil samotný reaktor, zapálil nádrž s vyhořelým palivem a poničil jímku zadržující vysoce radioaktivní vodu. Došlo tak k velkému úniku radiace do okolí. Úroveň závažnosti havárie byla klasifikována stupněm 7, což je stav nejzávažnější havárie. K dalšímu ochlazování reaktoru použili pracovníci mořskou vodu, která ale způsobovala korozi. Přešli tedy k použití vody z požárních cisteren [64].

V reakci na zhoršující se stav havárie vydal japonský premiér v den havárie příkaz k evakuaci v okruhu tří km od elektrárny. Okruh byl postupně dále navyšován, až byl nakonec 12. března navýšen na 20 km. Pokaždé, když došlo ke změně evakuačního pásma, se museli obyvatelé znovu přemisťovat, což vedlo k velkému vyčerpání a následně ke smrti více než 1000 obyvatel, jež trpěli různými chronickými nemocemi, nebo byli v pokročilém věku. Evakuováno bylo kvůli Fukušimě přes 100 000 lidí [64].

Bývalý premiér Naoto Kan vydal prohlášení o nutnosti odstranění elektrárny. Důvodem bylo poškození chladicích systémů a palivových tyčí. Při odstraňování důsledků havárie požádalo Japonsko o pomoc francouzské jaderné korporace EDF a Areva. Kritická situace byla podle japonské vlády stabilizována v prosinci 2011.

Podle odhadů bude příštích 20 let okolí elektrárny neobyvatelné a minimálně třicet let zabere její demontáž [65].

Obrázek 9 Reaktorové haly poškozené výbuchy [66]

Havárie se svým sedmým stupněm škály INES zapsala mezi nejvážnější jaderné katastrofy v dějinách. Japonský jaderný dozor uvedl, že 20 pracovníků obdrželo dávky přesahující 100 milisievertů. Podle českého Státního úřadu pro jadernou bezpečnost to je zhruba dávka, kterou dostane průměrný Čech od přírodního pozadí za svůj život. Větší problém představoval únik radioaktivní vody do oceánu a radioaktivních částí do ovzduší. Testy vykonané na mořských živočiších vykazovaly nadlimitní množství radiace [64].

Radioaktivita se v okolí poškozené elektrárny objevila v pitné a mořské vodě, rýži, masu, mléce, ovoci a zelenině. Až v prosinci 2011 se odborníkům podařilo zchladit reaktory natolik, že už z nich neunikalo významné množství radiace [64].

Katastrofa měla mnoho dalších dopadů. Do 11. března 2011 pokrývaly jaderné elektrárny 30 procent energetických potřeb země. Po katastrofě byly všechny reaktory japonských jaderných elektráren vyřazeny z provozu. Několik let po

události je odpor ze strany veřejnosti k provozování jaderných elektráren stále velký. Základní podmínkou pro návrat civilního obyvatelstva do evakuované zóny je vyřešení všech problémů s chlazením reaktorů v elektrárně [64].

5.2.1 Humanitární intervence

V prvních hodinách po zemětřesení Kan Naoto nechal zřídit nouzové velitelské centrum v Tokiu. Zároveň bylo mobilizováno velké množství záchranářů a cca 100 000 členů japonské sebeobraně Force. Kromě toho japonská vláda požadovala, aby byly k dispozici na pomoc přítomné vojenské jednotky USA. Několik zemí, včetně Austrálie, Číny, Indie, Nového Zélandu, Jižní Koreji a Spojených států poslalo pátrací a záchranné týmy. K finanční a materiální podpoře Japonsku se zavázali desítky dalších zemí a hlavních mezinárodních humanitárních organizací, jako jsou například Červený kříž a Červený půlměsíc [60].

Záchranné práce byly zpočátku zpomalovány z důvodu obtíží při získávání personálu a materiálu, načež se přidaly další překážky, jako například nepříznivé počasí, kvůli kterému musely být zrušeny některé vzdušné operace. Pracovníci v oblastech postižených katastrofou pak čelili rozsáhlé devastaci území, celá města byla pokryta velkými hromadami bahna a sutí. Co se týče záchrany lidí z trosek, k většině z nich se pomoc dostala v prvních několika dnech po katastrofě [60].

Bezprostředně po katastrofě se nacházelo několik set tisíc lidí v krytech, často s omezenými nebo zanedbatelnými zásobami jídla a vody. V nejhůře zasažených oblastech zůstalo uvízlých a izolovaných dalších několik desítek tisíc lidí. Ještě dva týdny po události přežívalo čtvrt milionu lidí v několika stovkách provizorních přístřešků, v následujících měsících se však toto číslo postupně snižovalo [60].

Dalšího čtvrt milionu obyvatel, kteří následkem katastrofy ztratili své domovy, žilo v desítkách tisíc dočasných panelových bytových jednotek, které byly zřízeny v Sendai. Pět let po katastrofě se skoro 230 000 lidí dosud nevrátilo do svých

domovů, velké množství z důvodu pokračování evakuační zóny kolem elektrárny Fukušima [60].

Obrázek 10 Nouzové ubytování v blízkosti města Sendai [60]

V dalších týdnech po katastrofě došlo k alespoň částečné obnově v oblasti dopravy a služeb, železniční tratě a hlavní silnice se staly opět plně funkčními. Dodávky elektřiny do této oblasti byly však nadále ovlivněny situací ve Fukušimě, což mělo za následek časté výpadky elektřiny [60].

I když byla zemětřesením a následnými tsunami ovlivněna ekonomika v zemi, mnohé z dotčených podniků byly schopny pokračovat alespoň s omezenou výrobou a v prvních měsících roku 2012 průmyslová výroba v podstatě dosáhla úrovně, kterou měla před katastrofou [60].

Po udeření této rozsáhlé katastrofy přišla na řadu otázka, kdo a jak bude financovat nutnou nápravu. Podstatnou část nákladů musela zaplatit japonská vláda a domácnosti. Vláda byla také do jisté míry nucena pokrýt škody způsobené havárií ve Fukušimě I. Pokud totiž havárii způsobí přírodní pohroma, jsou jaderné

elektrárny odpovědnosti zproštěny. Největší část finančních prostředků uvolněných na obnovu postižených oblastí tedy plynula ze státního rozpočtu, respektive z celkem čtyř zvláštních doplňkových státních rozpočtů. Tyto rozpočty byly využity zejména na rekonstrukci zasažených území, humanitární pomoc a na zastavení úniku radioaktivního materiálu z jaderné elektrárny [60].

Třetí a zároveň největší z nich, schválený 21. října 2011, byl schválen ve výši 155 miliard dolarů. Jeho hlavním cílem bylo zaměřit se na opatření, která přispívala k rekonstrukci po ničivém zemětřesení. Japonská vláda vynaložila na následky zemětřesení a následné vlny tsunami celkem 299 miliard dolarů. Vedle tohoto vládního opatření, kterým bylo schválení doplňkových státních rozpočtů, se vláda zaměřila na zorganizování dvou různých kampaní. První byla zaměřena na úsporu elektrické energie, druhá potom na sociální podporu postižených obyvatel [60].

Do humanitární intervence se po této katastrofě aktivně zapojila i ČR. MZV 13. března 2011 rozhodlo o finančním závazku po ničivém zemětřesení poskytnout finanční dotaci ve výši 5 000 000 Kč. Tato částka byla odeslána Japonskému Červenému kříži. 22. září 2011 pak následoval další finanční příspěvek 257 660 Kč na zmírnění následků po úniku radioaktivity po zemětřesení. Obě tyto částky byly vyčerpány v plné výši [67].

Do pomoci se zapojili také Lékaři bez hranic, kteří již první dny po katastrofě ošetřovali zraněné a nemocné a poskytovali materiální pomoc, včetně léků a zdravotnického materiálu. Později se zaměřili na psychologickou pomoc přeživším, především v evakuačních centrech. Pro tuto pomoc bylo využito 37 000 Kč, které Lékaři bez hranic v ČR obdrželi s výslovným určením pro pomoc v Japonsku. V jedné z nejhůře postižených oblastí pracoval 12členný tým Lékařů bez hranic, kde pečovali o pacienty s chronickými nemocemi. Dále podporovali tým 6 psychologů, kteří poskytovali psychologickou pomoc lidem postiženými touto katastrofou [68].

„Mnoho lidí je nyní ve fázi akutní stresové poruchy, což je běžná reakce na tak těžká traumata,“ řekl Ritsuko Nishimae, klinický psycholog pracující v týmu Lékařů bez hranic v Minami Sanriku. *„Pokud se lidem nedostane potřebné psychologické pomoci, zvětšuje se riziko, že se u nich posléze rozvine posttraumatická stresová porucha,“* dodal psycholog [68].

Bezprostředně po zemětřesení se do situace vložila také organizace ADRA. V katastrofou postižených oblastech distribuovala jídlo, vodu a hygienické potřeby. Pracovníkům Úřadu sociálních služeb, kteří od zemětřesení pracovali téměř nepřetržitě, poskytovala ADRA teplá jídla. Sami totiž nesměli využívat prostředků humanitární pomoci od místní vlády. Jídlo a další materiální pomoc, jako například čisticí prostředky, jednorázové ručníky a pleny, se distribuovaly do několika center pro seniory a do střediska pro mentálně hendikepované v oblasti Miyagi [69].

ADRA také poskytla zázemí místním dobrovolníkům, kteří v terénu pomáhali především s přípravou a distribucí jídla. Přesídleným rodinám opatřila ADRA nábytek, kuchyňské potřeby, přikrývky, vysavače a další potřebný materiál. Velkou výhodou při zvládání celé situace byl fakt, že ADRA Česká republika byla po celou dobu v úzkém kontaktu se svou partnerskou kanceláří ADRA Japonsko. Ta se navzdory svému vytížení snažila sdílet veškeré dostupné informace [69].

K pomoci se připojila také Skupina ČEZ. Mezi zaměstnanci probíhala v dubnu 2011 na pomoc Japonsku sbírka, kterou poté Nadace ČEZ navýšila o sto procent. Celkový dar ve výši 1 148 476 korun byl pak věnován právě humanitární organizaci ADRA. Ta peníze použila například na vybavování dočasných příbytků, na podporu místních farmářů, kterým vlna sebrala veškerou obživu, nebo na pomoc základním a středním školám, kterým ničivá vlna zničila veškeré vybavení [70].

Na mimořádnou služební cestu do Japonska byl na základě žádosti Japonska o poskytnutí pomoci v souvislosti s následky zemětřesení a tsunami a požadavku

Monitorovacího a informačního centra EU vyslán příslušník Hasičského záchranného sboru ČR plk. Ing. Vladimír Vlček, PhD. Ten v rámci koordinačního a vyhodnocovacího týmu Monitorovacího a informačního centra EU v postižené oblasti analyzoval požadavky postižené země a koordinoval materiální humanitární pomoc EU [71].

5.2.2 Vyhodnocení krize

Humanitární krize, která Japonsko v důsledku zemětřesení a následných vln tsunami postihla, by se dala jistě pokládat za jednu z nejhorších krizí v Japonské historii. V tomto případě byla většina škod a ztrát na životech způsobena sekundárními jevy zemětřesení. Za největší problém pro následnou pomoc bychom mohli považovat kompletní narušení kritické infrastruktury.

Odezva na tuto mimořádnou událost ze strany Japonské vlády byla blesková. Protože systém reakce na mimořádné události je v Japonsku dobře a funkčně zajištěn ze strany složek státní a městské správy, pomoc poskytovaná bezprostředně po katastrofě probíhala organizovaně a efektivně. Překážky, které v průběhu záchranných prací vznikaly, tak nebyly způsobeny špatnou koordinací nebo nedostatkem prostředků. Problémy způsobovaly například nepřízeň počasí či značná devastace území.

V kapitole o samotném zemětřesení jsme se věnovali příčinám a důsledkům poškození několika jaderných elektráren. Jak jsme zjistili, Japonské stavby jsou plánované s ohledem na možná zemětřesení. V případě elektráren tomu jistě není jinak. Kde bychom ale negativa našli, jsou některé kroky, které byly pro eliminaci škod v elektrárně provedeny. Chybnými postupy došlo k výbuchu samotného jaderného reaktoru, který vedl k dalším škodám. Kromě smrti stovek lidí a nevratných změn na životním prostředí poznamenala havárie v elektrárně zemi na několik desítek let.

Havárii v jaderné elektrárně bychom mohli vnímat jako největší problém celé události. I přes kvalitu humanitární intervence ze všech stran to byly právě následky exploze, které dále ovlivňovaly snahu o obnovu oblasti. Jediným pozitivem na celé události je skutečnost, že se Japonská vláda k problému postavila čelem a většina finančních prostředků na obnovu postiženého území plynula ze státního rozpočtu.

Humanitární pomoc ze zahraničí probíhala bez větších problémů. Intervence z ČR byla na dobré úrovni. Ze strany naší vlády mířila pomoc v podobě finančního příspěvku, humanitární organizace pomáhaly mimo jiné dodávkami materiálu nebo přítomností expertů. V případě japonské krize bylo kromě zdravotnického personálu třeba zajistit také dostatečný počet psychologů, o což se kvalitně postarala organizace Lékaři bez hranic. Situaci velkým dílem zachraňovala také ADRA, která kromě jiného distribuovala jídlo lidem pracujícím v sociálních službách, kteří nemohli využít prostředků humanitární pomoci. Tito lidé po zemětřesení pracovali téměř nepřetržitě a fakt, že nesměli pomoc využívat, můžeme považovat minimálně za zvláštní.

Velkým pozitivem na pomoci mířící z ČR byla jistě dobrovolná sbírka zaměstnanců Skupiny ČEZ a následné navýšení částky od Nadace ČEZ. Tento velkorysý krok pomohl v mnoha oblastech. Dále byl z ČR vyslán dozimetrický tým ze SURO, který po havárii pomáhal s monitorováním zamoření území kolem Fukušimy.

Vzhledem k tomu, že do Japonska mířil z ČR také vysoce kvalifikovaný příslušník HZS ČR, který koordinoval materiální pomoc EU, můžeme humanitární intervenci z ČR vedle ostatních, větších států, považovat minimálně za rovnocennou.

5.2.3 SWOT analýza humanitární pomoci po zemětřesení v Japonsku 2011

Silné stránky:

- Včasná odezva ze strany japonské vlády.
- Kooperace zdravotnických týmů z několika zemí.
- Poskytování psychologické podpory.
- Mnohé z dotčených podniků byly schopny pokračovat alespoň s omezenou výrobou.

Slabé stránky:

- Nedostatek dodávek vody a elektrické energie.
- Paralyzovaný provoz nemocnic s nedostatkem nemocničního personálu.
- Faktory, které způsobily havárii v jaderné elektrárně.

Hrozby:

- Tsunami způsobené v důsledku zemětřesení.
- Požáry následující po katastrofě.
- Poškození jaderných elektráren.
- Únik radioaktivní vody do oceánu a radioaktivních částí do ovzduší.

Příležitosti:

- Zorganizování dvou kampaní ze strany vlády, z nichž jedna byla zaměřená na snahy o úsporu elektrické energie a druhá na sociální podporu postižených obyvatel.

5.3 Zemětřesení v Nepálu (2015)

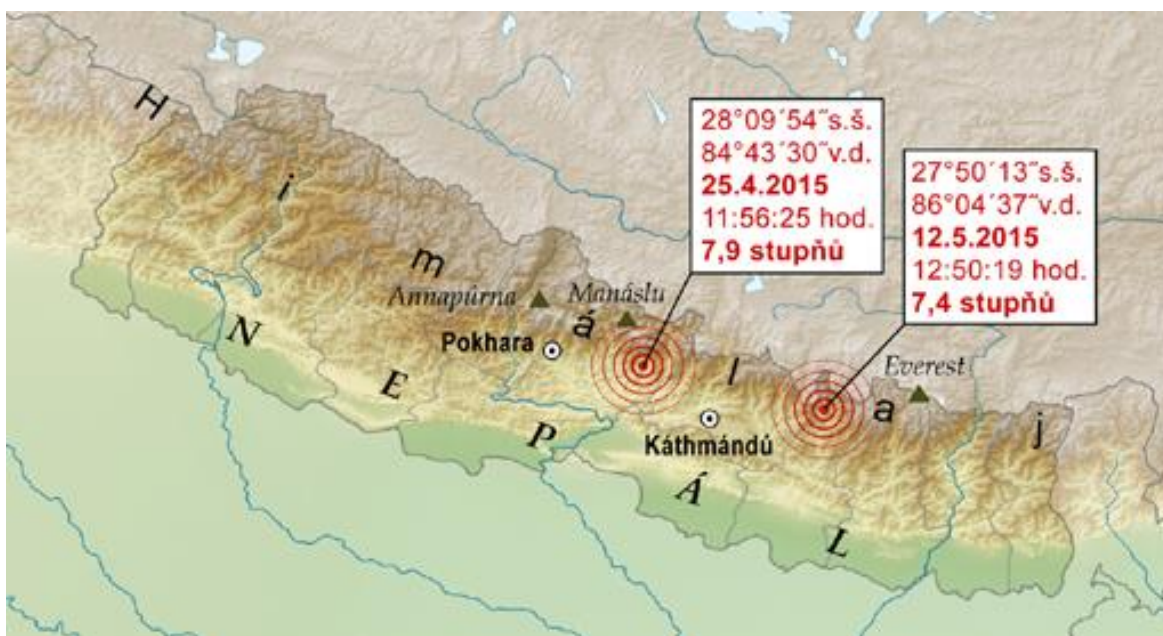
V této kapitole se zaměříme na dvě ničivá zemětřesení, která postihly Nepál v roce 2015. Vypadá to, jako by se proti Nepálu všechno spiklo. Kromě známého faktu, že je jednou z nejchudších zemí světa, je vmáčkнутý mezi dva ekonomické giganty a má nedostatek nerostných surovin. Jeho dalším problémem jsou strmé svahy hor, které vytváří obtížné podmínky pro zemědělství. Když se k těmto běžným problémům připojí ještě přírodní katastrofa, je jeho jedinou nadějí humanitární intervence zvenčí.

První zemětřesení postihlo Nepál 25. dubna 2015 v 11:56 tamního času. Zemětřesení o síle 7,9 stupňů s epicentrem asi 80 km severozápadně od Káthmándú postihlo zejména nepálskou metropoli, kde zahynulo několik tisícovek lidí. Zemětřesení bylo cítit v celém středním a východním Nepálu. Do jedné hodiny po prvních otřesech došlo k dvěma menším, neméně ničivým otřesům. K několika desítkám menších potom došlo ještě během následujících dní [72][73].

Toto zemětřesení bylo výsledkem kontinentální kolize Indické a Euroasijské desky, která vyvrásnila Himaláje a další pásemná pohoří. Indická deska se pod Euroasijskou podsunuje rychlostí cca 5 cm za rok. Nepál leží přímo na hranici kolizní oblasti, kde se uvolňuje nahromaděné napětí [74].

Jak je již zmíněno na začátku kapitoly, Nepál patří k nejchudším zemím na světě. Tomu bohužel odpovídá i kvalita staveb. Po prvním (hlavním) zemětřesení se zřítilo mnoho cenných historických budov, které nebyly nijak anti seismicky zabezpečeny.

K druhému zemětřesení o síle 7,4 stupňů došlo o necelý měsíc později, 12. května 2015 v 12:50 tamního času, severovýchodně od Káthmándú [73].

Obrázek 11 Zemětřesení Nepál [75]

Obrázek 9 jasně ukazuje, jaký kousek od sebe byla epicentra vzdálena. Není tedy překvapením, že zemětřesení zasáhlo nejen samotný Nepál, ale také severní části Indie, Bangladéš nebo Čínu.

Tato oblast Himalájí je jednou z nejvíce seizmicky aktivních na světě, ale takto rozsáhlá zemětřesení se zde vyskytují jen zřídka. Před rokem 2015 se poslední velké zemětřesení odehrálo v roce 1988. Toto zemětřesení o síle 6,9 mělo za následek smrt 1500 lidí [73].

Katastrofální události v takto chudých a politicky paralyzovaných národech jsou často příčinou dlouhého řetězce událostí, kdy jedna krize na sebe váže hned několik dalších. Katastrofy, jako jsou například právě zemětřesení, mají za následky nesčetné množství zdánlivě nesouvisejících problémů. Může to být například obchodování s lidmi, urbanizace, poruchy duševního zdraví, nefunkčnost politiky a cestovního ruchu, šíření nemocí nebo narušení systému zdravotnictví.

Počty obětí po prvním zemětřesení se pohybovaly ve stovkách. S přibývajícimi hodinami však přibývaly i počty usmrcených osob. Do večera se jejich počet

vyšplhal až na dva tisíce. Do dvou týdnů od prvního zemětřesení se záchranné týmy dostaly do všech vzdálených vesnic v postižené oblasti. Až tehdy byl znám přesnější obraz o celkovém počtu usmrčených osob. Katastrofa si vyžádala smrt zhruba 9 000 lidí. Toto číslo zahrnovalo také oběti z okolních částí Indie, Číny a Bangladéše. Dále bylo potvrzeno téměř 17 000 raněných. Tato čísla nebyla vyšší jen díky tomu, že se většina venkovských obyvatel při otřesu nacházela venku při práci. O střechu nad hlavou přišlo v důsledku zemětřesení asi 2,8 milionu lidí [73].

V roce 2005 byly prováděny analýzy rizik pravděpodobnosti budoucího zemětřesení. Hypotetické scénáře byly mířeny právě do oblasti nedaleko Káthmándú. Tato katastrofa potvrdila odhadovanou výši škod a ztrát na životech. V důsledku takové události bylo odhadováno úmrtí mezi 21 000 a 42 000 lidí. Protože však k otřesům došlo v sobotu, nenacházely se děti ve zřícených školních budovách. Podle odhadů se tak zachránilo cca. 10 000 dětí [73].

Původní odhad byl tedy správný. Pokud by ke katastrofě došlo ve všední den, počet obětí na životech by se šplhal ke 20 000.

Další pohromou, která Nepál pár měsíců po zemětřesení zasáhla, byly monzunové deště a následné sesuvy půdy, které zasáhly vesnice a některé z částí města Káthmándú. Sesuv postihl vesnice v noci, když většina obyvatel byla doma a spala. Hovoří se o možnosti, že právě zemětřesení zvýšilo riziko sesuvu půdy během každoročního období dešťů. Počáteční odhady škod se pohybovaly od 5 do 10 miliard dolarů. Při sesuvech zemřelo několik desítek lidí. Zemětřesení způsobilo také lavinu na Mount Everestu, která zabila nejméně 19 horolezců [73].

Bezprostředně po zemětřesení bylo uzavřeno mezinárodní letiště Tribhuvan. Otevřeno bylo až po několika hodinách, a to pouze pro záchranné operace. Lety byly plně obnoveny až 27. dubna, konkrétně z letiště Pokhara, nacházejícím se západně od epicentra [73].

Katastrofa si vyžádala škody také na nepálské architektuře. V Káthmándú bylo zničeno několik kostelů. Protože zde sobota platí jako hlavní den křesťanské bohoslužby, po jejich zhroucení bylo zabito na 500 lidí. Zničena byla i věž Dharahara (Obr. 10), postavena v roce 1832, a spousta dalších památek. Historik Prushottam Lochan Shrestha uvedl: „Ztratili jsme většinu památek, které byly na seznamu světového dědictví UNESCO. Nemohou být obnoveny do původního stavu“ [73].

Obrázek 12 Věž Dharahara před a po zemětřesení [76]

Událost měla nepříznivé dopady také na ekonomiku státu. Lidé postižení zemětřesením měli před nástupem monzunových dešťů jen krátký čas na výsadbu plodin, proto byly na místě obavy z malé či žádné sklizně. Hospodářství všech Himalájských států je založeno právě na zemědělství, jednak pro výživu obyvatelstva, jednak jako zdroj státních příjmů. S celkovou výší hrubého domácího produktu necelých 20 miliard dolarů (podle odhadu 2012) je Nepál jednou z nejchudších zemí v Asii. Z toho důvodu má jen malou schopnost samostatně financovat rekonstrukční práce.

Obrovským problémem, který se v postižených oblastech po katastrofě rozšířil, byly únosy žen a dívek do nevěstinců v jižní Asii. Překupníci využili chaosu, který v zemi následkem zemětřesení panoval. Nejvíce ohroženy byly ženy z chudých komunit, které přišly o své domovy. Průzkumy ukazují, že násilí mířené proti ženám a nezletilým osobám se po zemětřesení prudce navýšilo. [73].

5.3.1 Humanitární intervence

Bezprostředně po zemětřesení vyhlásila nepálská vláda výjimečný stav a na pomoc při záchranných a obnovovacích pracích se podílela skoro celá nepálská armáda. Záchranné práce byly ztěžovány sekundárními efekty, jako jsou dodatečné sesuvy půdy a další zřícení budov. Dalším problémem byly neprůchozí silnice a poškozená komunikační infrastruktura. Z těchto důvodů nebylo výjimkou, že se některé přeživší podařilo najít až týden po katastrofě [73].

Nepálská vláda přislíbila pomoc obětem zemětřesení ve výši až 200 dolarů na osobu. Tyto peníze měly být použity na výstavbu provizorních příbytků, aby lidé při blížících se monzunových deštích nezůstali bez „střechy nad hlavou“. Rozdělování této pomoci bylo ale velice neorganizované. Lidé nevěděli, zda mohou s příspěvkem vůbec počítat, čímž si vláda vysloužila velkou nedůvěru. Neziskové a humanitární organizace se ze strachu, aby darovaná pomoc nebyla rozkradena, snažili pracovat nezávisle na vládě. Kvůli těmto překážkám probíhala pomoc ze strany vlády i některých neziskových organizací chaoticky a nekoordinovaně. Stávalo se tedy, že v některých oblastech se lidem dostalo více pomoci, než bylo třeba a jiní naopak nedostali nic [77].

Nepál vyzval k pomoci také mezinárodní společenství. Indie, Čína a několik dalších zemí rychle odpovědělo tím, že pošle na pomoc záchranné týmy. Humanitární pomoc však ze začátku komplikovaly dopravní zácpy na letišti v Káthmándú, nedostatek těžkých nákladních vozidel a vrtulníků pro převážení zásob a odlehlost postižených vesnic. Neprůchodným se stalo po krátké době i

Káthmándú, které se kromě sutin zaplnilo také „stanovými městy“. Pro záchranáře tak bylo velice obtížné dostat se k lidem uvězněným v sutinách [73].

V reakci na ničivé zemětřesení v Nepálu se do humanitární pomoci zapojila samozřejmě také ČR. 27. dubna 2015 schválila vláda usnesením č. 314 vyslání předsunutého zdravotnického týmu (traumatýmu ČR). Na tuto pomoc vláda vyčlenila 20 milionů Kč, jimiž byly uhrazeny náklady Ministerstva vnitra a Ministerstva zdravotnictví. MZV z humanitárního rozpočtu uhradilo náklady v hodnotě 546 921 Kč spojené s odbavením a ubytováním traumatýmu v Dillí při neplánovaném odklonu letu kvůli nedostatečné kapacitě letiště v Káthmándú [78].

Vzhledem ke skutečnosti, že český tým patří k největším a nejlépe vybaveným, působil ve střediskovém městečku Melamchi s cca 5 000 obyvateli, které patřilo k těm nejvíce postiženým. Na místě operovaly také zdravotní týmy z Německa, Polska a Japonska, které s naším traumatýmem velice úzce spolupracovaly. Složitější případy přenechávali českému týmu, který byl na jejich zvládnutí lépe připraven a i vybaven. Český tým pomáhal i s ošetřením případů, které přijímala nemocnice ležící hned vedle stanoviště českého týmu. Zajišťoval rovněž dodávky elektrické energie této nemocnici ze svých generátorů, jinak by nebyla schopna vůbec fungovat [79].

Denně čeští lékaři ošetřili tisíce zraněných. Nejprve ošetřovali poranění způsobená zemětřesením a následnými otřesy (zlomeniny, pohmožděniny, infekce a další). Po nějaké době musel řešit čím dál častější onemocnění průjmová, horečky, bolesti dutiny břišní atd. Struktura těchto problémů naznačovala, že v oblasti může vypuknout infekce nebo epidemie. V místě tak hrozil výskyt tyfu anebo cholery. Český tým se trvale potýkal s nedostatkem pitné vody a pohonných hmot, rovněž mu chyběl terénní vůz na zajištění svozu pacientů z okolních hor [79].

Do Nepálu byl také vyslán plk. Ing. Miroslav Lukeš, český expert na řešení mimořádných událostí velkého rozsahu, který prošel speciálním výcvikem pořádaným Evropskou komisí pro mise tohoto typu a zúčastnil se již podobných misí na Filipínách (tajfun Haiyan) a v Nigérii (prevence povodní). Hlavním úkolem týmu expertů bylo získání detailních informací o situaci v zemi, prozkoumat postižené oblasti, komunikovat s místními úřady, ministerstvy a vládou o potřebách v zemi. Dalšími úkoly byla například podpora ostatních evropských týmů působících v zemi nebo podpora příjmu a distribuce humanitární pomoci zaslané členskými zeměmi EU. Činnost týmu byla ve spolupráci s místní vládou a samosprávou a „orgány“ OSN [80].

Humanitární pomoc vyslala do Nepálu také organizace ADRA. Bezprostředně po katastrofě vyhlásila veřejnou sbírku a na pomoc Nepálu uvolnila 400 tisíc korun. Spadaly sem přístřešky, potraviny, voda a léky. V červenci 2015 zahájila ADRA ČR spolu s ADRA Nepál, ADRA International a dalšími partnery první projekt obnovy zaměřený na stavbu přechodných obydlí svépomocí pro 500 rodin. Jednou z hlavních současných potřeb místních obyvatel je totiž právě obydlí, jelikož umožňuje ochranu v období monzunů. Projekt proto poskytl 500 rodinám materiál a nutné nářadí pro stavbu přechodných obydlí. Jsou totiž odolnější a na rozdíl od pohotovostních přístřešků vydrží i silný nápor monzunových dešťů [81].

Druhá část projektu byla zaměřena na školení pro 60 místních zedníků, kde se učili stavět obydlí odolná vůči katastrofám. Vize byla taková, že tito zedníci pak budou moci pomáhat ve svých vesnicích při rekonstrukcích domů či při výstavbě domů nových, odolnějších [81].

ADRA ČR se také zapojila do projektu zaměřeného na hygienu a sanitaci, což mělo přispět ke zvýšení úrovně hygieny a zabránění přenosu nemocí v těchto postižených oblastech. V rámci projektu bylo rovněž distribuováno zemědělské náčiní pro zajištění možnosti obživy [81].

Další organizací, která se do pomoci zapojila, byla organizace Člověk v tísni. Již první týden po zemětřesení zorganizovala distribuci plachet a provazů, tisícům rodin darovala vlnité plechy a nářadí na provizorní opravu obydlí. Protože v nadcházejícím zimním období byla největší prioritou podpora obyvatel před zimou a mrazy, Člověk v tísni dopravil do 14 oblastí vlnité plechy, plachty, izolační materiál, nářadí, matrace a deky na vylepšení a zateplení provizorních přístřešků, ve kterých lidé i devět měsíců po zemětřesení stále žili. Dále poskytl solární lampy, které byly často jediným zdrojem elektrické energie. Pomoc byla zaměřena zejména na nejohroženější jedince, jako jsou těhotné a kojící ženy, děti, senioři či postižení lidé [82].

V táborech pro vnitřní uprchlíky a dalších deseti vesnicích se Člověk v tísni zabýval ochranou žen a dětí před sexuálním zneužíváním, domácím násilím, obchodováním s lidmi a dětskými sňatky. Přestože tyto problémy existovaly v Nepálu i před zemětřesením, v důsledku ztráty živobytí a základních jistot mnoha rodin eskalovaly. Člověk v tísni vyhlásil v roce 2015 na pomoc obětem zemětřesení veřejnou sbírku SOS Nepál. Podařilo se vybrat celkem 33 300 000 Kč [82].

Do Nepálu vyrazili po ničivém zemětřesení také čtyři týmy Lékařů bez hranic, kteří se vydali do několika do postižených oblastí. Jedním z nich byl například chirurgický tým, který tvořil osm zkušených spolupracovníků. Tento tým postavil v jedné z oblastí chirurgickou jednotku a zahájil provoz mobilní kliniky, se kterou vyražel za postiženými obyvateli v odlehlých oblastech. Další týmy Lékařů bez hranic mířily do Nepálu z Indie, Japonska a Holandska. Kromě zdravotnického materiálu s sebou vezou vybavení na zajištění pitné vody a sanitace. Týmy kromě zdravotní péče poskytovali lidem psychologickou podporu a materiální humanitární pomoc. Do země vypravili přes 80 tun humanitárních zásob včetně nafukovací nemocnice [83].

Podporu Nepálu vyjádřila také organizace Namasté Nepál, jejíž posláním je rozvojová, humanitární, vzdělávací a kulturní podpora lidí v Nepálu a přibližování života lidí v Nepálu lidem v ČR. Součástí jejího týmu jsou i čeští dobrovolníci, kteří jeho činnost dokumentují. Tým této organizace je složen z pracovníků nepálské nadace DCWC. Díky získání licence technické podpory a personální pomoci od nepálské vlády může dopravovat tuny potravinové i materiální pomoci do těžko přístupných horských oblastí v distriktech Kávre a Sindhupálčók, kam se jiná pomoc jen stěží dostane [84].

Na katastrofu zareagovala také Evropská komise, která během prvních pár měsíců vydala 16,4 milionů euro, aby bylo možné řešit nejnaléhavější humanitární potřeby, včetně čisté vody, léků, nouzového přístřeší a telekomunikací. Podpora Evropské komise obětím zemětřesení se do konce roku 2016 vyšplhala až na téměř 150 milionů euro, včetně prostředků pro urychlenou obnovu a rehabilitaci. Ze strany komise bylo nasazeno několik expertů a pátrací a záchranné týmy. Dále bylo zřízeno koordinační středisko, které monitorovalo vývoj situace 24/7 [85].

Evropská komise pracuje v Nepálu již mnoho let. Realizuje projekty připravenosti na katastrofy a pomáhá přeživším v odlehlých oblastech. Dále pomáhá odolávat přírodním katastrofám a následně se s nimi vyrovnat pomocí vytváření záchranných mechanismů a systému včasného varování. Finanční dotace také pomáhají zvýšit kapacitu a kvalitu lékařské péče a schopnost vyrovnat se s velkým počtem obětí [85].

5.3.2 Vyhodnocení krize

Velkým pozitivem pro zvládnutí vzniklé krize byla okamžitá iniciativa ze strany nepálské vlády, která povolala téměř celou svou armádu. Kromě záchranných a obnovovacích prací prokazovala také snahu o ochranu obyvatelstva před očekávanými monzunovými dešti. Za velké negativum bychom však mohli

považovat nedůvěru k samotné vládě ze strany obyvatel a humanitárních organizací. Celý proces pomoci se tímto ztěžoval.

Dalo by se říci, že pomoc probíhala neorganizovaně, což se dá považovat za závažný problém. Z tohoto důvodu se humanitární pomoc mnohdy vůbec nedostala do míst, kde byla potřeba. Určitě se shodneme v názoru, že humanitární pomoc, která z nějakého důvodu nedorazí do potřebného místa, se stává zcela zbytečnou. Pro efektivní distribuci pomoci je třeba zajistit kvalitní organizaci a dostatek prostředků, jak k obyvatelstvu pomoc dostat. V případě Nepálu toto nefungovalo, chyběla potřebná technika, dlouhou dobu nefungovalo letiště, zbořená města zaplnila stanová města a přeživší museli na pomoc čekat v sutinách několik dní.

Intervence ze zahraničí byla značná. Konkrétně ČR vyslala do Nepálu kromě peněz také kvalifikované a špičkově vybavené týmy. Přes to, že v zemi působily záchranné složky několika světových velmocí, patřil traumatým ČR k největším a nejlépe vybaveným. Zdravotní týmy z ostatních států tedy s tím naším úzce spolupracovaly a mohla tak vzniknout efektivní forma pomoci. I přes tato pozitiva se musela zdravotnická péče potýkat se závažnými problémy, kterými byl například nedostatek pohonných hmot nebo terénních vozů.

Humanitární pomoc do Nepálu vyslaly také známé české humanitární organizace, které zabezpečovaly zejména přístřešky, potraviny, vodu, léky nebo polní nemocnice. Dalo by se tedy říci, že humanitární pomoc z ČR byla kvalitní, efektivní a pokryla mnoho potřeb země.

Ze strany EU byly podniknuty podobné kroky, jako ze strany ČR, lišila se pouze výše pomoci. Dobrým krokem bylo zřízení koordinačního střediska, které bylo v pohotovosti 24 hodin denně a monitorovalo vývoj celé situace. Jeho zřízením jistě Evropská komise přispěla ke zvýšení efektivity poskytování humanitární pomoci.

5.3.3 SWOT analýza humanitární pomoci po zemětřesení v Nepálu 2015

Silné stránky:

- Bezprostřední zapojení nepálské armády.
- Zaměření pomoci na těhotné a kojící ženy, děti, seniory a postižené.
- Ochrana osob před sexuálním zneužíváním a násilím.
- Zahájení provozu mobilní kliniky ze strany organizace Lékaři bez hranic.
- Poskytování psychologické podpory.

Slabé stránky:

- Dlouhá doba nacházení přeživších.
- Neorganizované rozdělování pomoci.
- Nedostatek pitné vody, potřebné techniky a pohonných hmot.
- Nefunkčnost letiště po dlouhou dobu.

Hrozby:

- Nestabilní politická situace.
- Vzájemná nedůvěra mezi vládou a mezinárodními organizacemi.
- Obchodování s lidmi a zvýšené násilí proti ženám a dětem.
- Šíření infekčních onemocnění.

Příležitosti:

- Možnost vyvození preventivních opatření z provedené analýzy rizik.
- Spolupráce organizací ADRA ČR s ADRA Nepál, ADRA International a dalšími partnery na projektu pro stavbu přechodných obydlí.

5.4 Komparace vybraných humanitárních krizí

Cílem této kapitoly bude vzájemné porovnání vybraných humanitárních krizí a jejich následného řešení. Na začátek připomeňme, že každá jednotlivá krize měla svá specifika, která její řešení buď usnadňovaly, nebo naopak ztěžovaly. Dále nesmíme nezohlednit skutečnost, že pro tuto práci byly vybrány krize v zemích, které se svými poměry diametrálně liší.

V následující tabulce jsou znázorněny následky porovnávaných katastrof.

Tabulka 2 Srovnání následků katastrof

Následky katastrofy	Haiti 2010	Japonsko 2011	Nepál 2015
Richterovo magnitudo	7	7	7,9 a 7,4
Sekundární přírodní živly	Deště a hurikány	Tsunami	Sesuvy půdy
Počet obětí	316 000	20 000	9000
Odezva místní vlády	Pomalá	Rychlá	Rychlá

Přírodní katastrofy v námi vybraných zemích měly velice závažné dopady na mnoho oblastí. Tím nejzávažnějším byl samozřejmě vliv na místní obyvatele a s tím související počet obětí na životech. Nejhuře v tomto ohledu dopadlo Haiti se svými oficiálními 316 tisíci oběťmi. Společným problémem všech tří krizí byla zdevastovaná města, obce a zemědělská půda. Země se musely kromě ničivého zemětřesení vypořádat také s dalšími přírodními živly. Na Haiti pár týdnů po katastrofě přišlo období dešťů a hurikánů, Japonsko zasáhly ničivé vlny tsunami a rozsáhlé požáry a Nepál postihly monzunové deště s následnými sesuvy půdy. Dalším jednotným problémem byl nedostatek nemocničního personálu a samotných nemocnic.

Společnými problémy, které v rozvojových zemích Haiti a Nepálu krizi doprovázely, bylo obchodování s lidmi a šíření infekčních onemocnění. Z těchto důvodů musela v obou státech humanitární pomoc pokrýt i oblasti, kterých bylo

Japonsko ušetřeno. Čeho však tato vyspělá země ušetřena nebyla, bylo velké narušení kritické infrastruktury, kdy došlo například k poškození silnic nebo vedení vysokého napětí. Se selháním zdrojů elektrické energie a neprůjezdnými cestami se rovněž potýkaly všechny tři státy.

Co se týče úrovně zapojení místní vlády, situaci nejlépe zvládlo Japonsko. Tento výsledek se samozřejmě dal očekávat. Oproti Haiti a Nepálu má tato země nesrovnatelné prostředky a na možnost zemětřesení je dobře připravena.

5.5 Doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci

Provedením SWOT analýz vybraných humanitárních krizí jsme určili možná doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci.

- Zajištění účinného systému připravenosti na katastrofy, jak ze strany vlády, tak ze strany tamějšího obyvatelstva.
- Zavedení pravidelného provádění analýzy rizik v ohrožených zemích či oblastech.
- Eliminace možností pro šíření infekčních onemocnění.
- Udržování dobrých vztahů mezi mezinárodními humanitárními organizacemi.
- Snaha o vzájemnou spolupráci mezi postiženým státem a mezinárodními humanitárními organizacemi.
- Navýšení finančních dotací na humanitární činnost v rozvojových zemích.
- Zajištění nepřetržitého fungování letišť.
- Navýšení dodávek potřebné techniky a pohonných hmot.
- Zapojování tamějšího obyvatelstva do provádění likvidačních a obnovovacích prací v postižených oblastech.
- Větší angažovanost a dozor organizací nad rozdělováním pomoci.

6 DISKUZE

Důsledky analyzovaných katastrof a s nimi spojené humanitární krize měly obrovský vliv na místní obyvatelstvo. Nepříznivé události jim zanechaly následky na fyzickém zdraví, majetku, psychice a v neposlední řadě také změny v jejich každodenním životě. Haiti, sedm let po události, stále není schopné zajistit svým obyvatelům přístup k základní zdravotnické péči. Chybějí finance na zabezpečení zdravotnického personálu, léků nebo zdravotnického materiálu. Země je nestabilní, stále hrozí riziko propuknutí epidemie cholery, povstání či další přírodní katastrofy. Situaci v zemi nepřispěl ani nedávný hurikán Matthew, který se přes Haiti prohnal 4. října 2016.

Dopady katastrofy v Japonsku v roce 2011 jsou i dnes citelné. Za největší problém v případě zemětřesení v Japonsku můžeme považovat sekundární vlnu tsunami a s ní spojenou havárii v jaderné elektrárně Fukušima 1. Díky včasné evakuaci a několika efektivním opatřením nejsou zdravotní dopady na obyvatelstvo vážné. Co však problém představuje, je zamoření životního prostředí radioaktivitou. Protože je v oblasti rozšířeno tradiční zemědělství a rybolov, bylo pro návrat obyvatel do postižených oblastí nutné sledovat případnou míru kontaminace vyprodukovaných potravin. Jistě bude trvat několik desítek let, než se situace v okolí jaderné elektrárny vrátí do stavu, v jakém se nacházela před katastrofou.

Ani Nepál se z ničivého zemětřesení v roce 2015 dosud plně nevzpamatoval, díky mezinárodní humanitární pomoci se však situace na mnoha místech země pomalu zlepšuje. Není tomu tak ale všude, v odlehlejších oblastech stále žijí tisíce lidí. Přes to, že od katastrofy již uplynuly dva roky, někteří obyvatelé dosud nemají střechu nad hlavou a přežívají v provizorních příbytcích. V zemi stále přetrvávají rozdíly, o kterých jsme se zmiňovali při analýze této krize.

Náročnost řešení vybraných humanitárních krizí byla vysoká. Pokud bychom měli provést srovnání zahraniční humanitární pomoci, rozvojové země byly jistě náročnější. Zatímco těmto zemím nezbývalo nic jiného, než čekat na pomoc zvenčí, v Japonsku mnoho potřeb pokryla sama vláda, která bezprostředně po katastrofě dokázala uvolnit celých 299 miliard dolarů. To, že Japonsko bylo mnohem samostatnější, dokazuje také fakt, že finanční příspěvek od MZV ČR byl oproti dvěma zbylým zemím pouze čtvrtinový a intervence mezinárodních humanitárních organizací byla menší.

V těchto a mnoha dalších případech, kdy státy postižené přírodními či antropogenními katastrofami potřebují pomoc zvenčí, z velké části pomáhají již zmiňované globální humanitární výzvy.

Globální humanitární výzvy

V kapitole věnující se vládním humanitárním organizacím ČR jsme zmínili pojem globální humanitární výzvy, které mapuje Operační strategie humanitární pomoci ČR. MZV se při přípravě tohoto dokumentu opírá o tři hlavní humanitární výzvy. Jsou jimi:

- Konsolidovaná humanitární výzva OSN,
- Humanitární výzva Mezinárodního výboru Červeného kříže,
- Operační strategie Generálního ředitelství Evropské Komise pro humanitární pomoc [19].

Globální humanitární výzvy jsou vyhlášovány s ohledem na jedenáct sektorů, které jsou vypracovávány ze strany Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí OSN. Tento úřad je zároveň hlavním koordinátorem globální humanitární pomoci, který zajišťuje soudržný přístup všech aktérů k humanitární krizi [19]. Globální humanitární výzvy jsou velice důležitou součástí celé problematiky humanitární

pomoci. My se zaměříme na operační strategie ČR a globální humanitární výzvy a potřeby na rok 2017.

V roce 2017 se očekávají výrazné humanitární potřeby zemí, ve kterých probíhají závažné konflikty, jako je Sýrie, Irák, Jemen či Ukrajina. Humanitární výzvy jsou dále spojeny se situacemi chudoby, dopadů klimatických změn nebo politické nestability, které se projevují například v regionech Sahelu, v Afghánistánu nebo Pákistánu. Na tyto problémy je pamatováno v humanitárních výzvách OSN a ICRC a také v humanitární strategii EU. Globální humanitární přehled OSN na rok 2017 shrnuje výzvy na financování humanitárních potřeb v hodnotě 22,2 miliard USD. ČR se tento rok v rámci výzev a plánů OSN zaměří zejména na krize v Jemenu a Nigérii [86].

Srovnání humanitární pomoci poskytované Českou a Slovenskou republikou

K humanitární pomoci na Haiti, v Japonsku a Nepálu se připojila také Slovenská republika (SR). Podle získaných informací provedeme porovnání humanitární pomoci ze strany ČR a SR. Důvodem tohoto porovnání je skutečnost, že se jedná o nám blízký stát s podobnou hospodářskou charakteristikou, který je rovněž členem EU.

Na Haiti kromě finanční pomoci 50 000 euro mířila ze Slovenska i pomoc materiální. Dále byl vyslán 18 členný záchranářský a zdravotnický tým a polní nemocnice. Do Japonska poslala SR materiální pomoc a finanční pomoc ve výši 100 000 euro, která byla odevzdána japonskému Červenému kříži. Po zemětřesení v Nepálu poskytla SR finanční humanitární pomoc ve výši 30 tisíc euro na odstranění následků zemětřesení, zabezpečení dodávek léků, zdravotnického a hygienického materiálu, vakcín nebo pitné vody. Tato pomoc byla poskytnuta prostřednictvím nevládní humanitární organizace World Vision Internatiol. 28. května 2015 darovala slovenská vláda humanitární pomoc v hodnotě 76 500 euro.

Zásilka obsahovala stany, základní potřeby pro náhradní ubytování, generátory a lékařské potřeby [87].

V následující tabulce provedeme srovnání finanční pomoci vybraným zemím ze strany ČR a SR vzhledem k jejich hrubému domácímu produktu (HDP).

Tabulka 3 Porovnání finanční humanitární pomoci ČR a SR vzhledem k HDP

	ČR	SR
HDP	181,8 miliard USD	86,58 miliard USD
Haiti	818 565 USD	54 803 USD
Japonsko	215 184 USD	109 605 USD
Nepál	818 565 USD	32 881 USD

Jak je vidět, v případě Haiti a Nepálu vyslala ČR vzhledem ke svému HDP finanční pomoc několikrát vyšší než Slovensko. Zajímavá je však skutečnost, že do Japonska, kam ČR poslala finanční dotaci nejnižší, vyslala SR dotaci mnohokrát vyšší, než do zbylých dvou zemí.

Srovnání zemětřesení v Japonsku v letech 2011 a 2016

Další silné zemětřesení, které Japonsko postihlo, otřáslu zemí 16. dubna 2016 asi hodinu a půl po půlnoci tamního času. Od roku 2011 to bylo nejsilnější zemětřesení, které zemi postihlo.

První silné otřesy o síle 6,5 stupňů Richterovy škály byly v provincii Kumamoto na ostrově Kjúšú zaznamenány 14. dubna večer místního času. 16. dubna po nich ve stejném regionu následovaly další, silnější, o síle až 7,4 stupňů. Při této katastrofě zemřelo minimálně 41 lidí. Zemětřesení způsobilo rozsáhlé materiální škody a postihlo mnoho firem. Některé z nich dokonce musely dočasně pozastavit výrobu. Protože hrozily další, neméně silné záchvěvy, téměř čtvrt milionu obyvatel muselo

opustit své domovy. Několik domů se při otřesech zcela zhroutilo, řadě budov byla narušena jejich statika [88].

Více či méně silná zemětřesení a varování před následnou vlnou tsunami prožívá Japonsko téměř každý rok. Žádné se však svou vážností doposud nevyrovnalo katastrofě v roce 2011. Výjimkou nejsou ani otřesy v dubnu 2016. Přes to, že zemětřesení způsobilo značné materiální škody a stálo život více než čtyřicet lidí, nezasáhlo zemi tak fatálním způsobem, jako o pět let dříve. Velkou roli samozřejmě hraje skutečnost, že zemětřesení následující po roce 2011 s sebou nenesly ničivé vlny tsunami, jak tomu bylo právě v roce 2011. Při vyhodnocování této krize jsme již konstatovali, že většina škod a ztrát na životech byla způsobena sekundárními jevy zemětřesení, které se naštěstí při otřesech v dalších letech téměř neobjevují. Varování před doprovázejícími přívalovými vlnami tsunami jsou sice vydávána, naštěstí jsou ale zanedlouho zrušena a žádná velká vlna se nekoná.

Porovnání získaných výsledků s odbornou publikací

Přírodní a antropogenní katastrofy se každoročně objevují na mnoha místech ve světě. Není tedy překvapením, že vznikají odborné články a publikace, ve kterých jsou tyto události podrobně analyzovány. Objevují se v nich informace, co katastrofám předcházelo, jaké byly jejich příčiny a dopady, z čehož je následně možné vyvodit opatření pro zmírnění rizik těchto pohrom.

Problematikou zemětřesení v Japonsku v roce 2011, které způsobilo ničivou vlnu tsunami a následnou havárii v jaderné elektrárně Fukušima I. se ve své knize zabývá RNDr. Vladimír Wagner, CSc.

Jedna z kapitol této publikace je zaměřena na úvahu o možnosti zabránění jaderné havárii. Pan doktor zde uvádí, že *havárie byla iniciována přírodní katastrofou, jejíž rozměr šokoval celý svět. Na druhé straně ovšem vznikla podceněním možnosti vzniku extrémně velkého tsunami* [89]. Dále zdůrazňuje, že taková extrémní přírodní

katastrofa a její dopady mohly být předvídaný. Zároveň měla být učiněna taková opatření, aby se havárii zabránilo. Z tohoto hlediska označuje na základě zprávy o havárii, kterou vydala společnost TEPCO, události v jaderné elektrárně Fukušima I. jako lidmi zaviněné [89].

Tento výrok se shoduje s námi získanými výsledky. Při vyhodnocování krize jsme konstatovali, že důvodem výbuchu jaderného reaktoru byly některé kroky, které byly pro eliminaci škod v elektrárně provedeny. Naše úvaha o selhání lidského faktoru se tedy potvrdila.

Návrhy doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci

Na základě SWOT analýzy byla sestavena doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci. Jedním z doporučení je zajištění účinného systému připravenosti na katastrofy. Pokud budou státy dostatečně připraveny na řešení mimořádných událostí, následná humanitární intervence ze zahraničí bude probíhat snadněji a efektivněji. Můžeme sem zahrnout například zajištění adekvátní vybavenosti a odolnosti infrastruktury nebo pravidelné provádění analýzy rizik, což je druhým bodem našich návrhů.

Třetím doporučením je eliminace podmínek pro šíření infekčních onemocnění. Hlavní prioritou by samozřejmě měla být snaha o zamezení samotného výskytu některého z infekčních onemocnění. To se však nemusí vždy podařit, proto je nutností zajistit, aby se z ojedinělých případů onemocnění nestala epidemie či dokonce pandemie. Distribucí dostatečného množství hygienických potřeb, pitné vody a zdravotnického materiálu se dá předcházet vzniku nebo následnému šíření nákazy. Další možností, jak tuto hrozbu eliminovat, je provádět očkování proti určených chorobám a evidovat a kontrolovat již nakažené osoby.

Dalším doporučením je udržování dobrých vztahů mezi organizacemi a snaha o jejich spolupráci s postiženým státem. Vzájemná kooperace je důležitým faktorem pro efektivní zajišťování a následné rozdělování humanitární pomoci. Konkrétně v případě humanitární krize v Nepálu spolupráce mezi tamní vládou a organizacemi nefungovala a ztěžoval se tím celý proces pomoci.

Navýšení finančních dotací na humanitární činnost je dalším bodem našich návrhů. Zvýšení poskytovaných sum by přispělo k možnostem dodávat větší množství materiální pomoci, která je při krizích způsobených v důsledku ničivých přírodních katastrof velice potřebná. Kromě navýšení finančních dotací hrají důležitou roli také dodávky potřebné techniky a pohonných hmot. Konkrétně v případech přírodních katastrof, kdy se obyvatelstvo musí vypořádat se zdevastovaným zasaženým územím, je speciální technika nepostradatelná. To je důvodem, proč jsme zvýšení jejích dodávek k našim doporučením zařadili. Její nedostatek totiž značně komplikuje záchranné a likvidační práce.

Důležitým bodem našich doporučení je zajištění funkčnosti strategických letišť. Při analýze námi vybraných krizí jsme zjistili, že právě nefunkčnost letišť hrála důležitou roli při pomalých a nedostatečných dodávkách pomoci. Jednou z možností, jak udržet letiště provozuschopné při mimořádných událostech, je značně zvýšit jeho kapacitu a preventivními opatřeními dbát na snižování jeho zranitelnosti.

Dalším doporučením je zapojování tamějšího obyvatelstva do spolupráce s organizacemi. V kapitole o rizicích poskytování humanitární pomoci jsme se zabývali rizikem, kdy se příjemci pomoci podřídí zprostředkující organizaci a spoluúčast na projektu je nedostatečná. Vytvořit vzájemnou kooperaci je efektivní nejen pro projekt, ale také pro samotné příjemce. Obyvatelé si potom pomoci více váží a eliminuje se riziko tzv. „zvyku na pomoc“, kdy lidé bez sebemenší iniciativy na pomoc pouze čekají a sami pro ni neudělají vůbec nic. Je důležité zmínit, že

příjemci pomoci se při spolupráci s humanitárními organizacemi mohou leccemu přiučit a následně tyto zkušenosti aplikovat i po ukončení spolupráce s organizací.

Posledním doporučením, které jsme navrhli, je větší angažovanost a dozor organizací nad rozdělováním pomoci. Jak jsme při analýze vybraných krizí zjistili, mnohdy se stává, že se humanitární pomoc rozdělí nerovnoměrně a někam se například ani nedostane. Zajisté se při dělení projevují běžné lidské vlastnosti, jakými jsou například závist nebo hrabivost. Je proto potřeba na rozdělování pomoci dohlížet a dbát na to, aby všichni dostávali stejným dílem.

7 ZÁVĚR

Zemětřesení je přírodní katastrofa, které nejen že se nedá zabránit, navíc se státům nemusí podařit účinně se na ni připravit. V této práci jsme jasně ukázali příklady různých doprovodných jevů a dopadů zemětřesení, na které zasažené země nebyly dostatečně připraveny. Ke zvládnutí těchto mimořádných událostí a následnému zmírnění jejich následků slouží různé formy humanitární pomoci.

V teoretické části jsme se zaměřili na vymezení základní legislativy v problematice humanitární pomoci poskytované Českou republikou. Dále jsme se zabývali charakteristikou a vysvětlením různých forem poskytování humanitární pomoci. V další části jsme se pak věnovali mezinárodním humanitárním organizacím OSN, ADRA, Lékaři bez hranic a UNICEF, kde jsme přiblížili jejich činnosti v této problematice. Ke konci teoretické části jsme se zabývali působností vládních a vybraných nevládních neziskových orgánů pro zahraniční humanitární pomoc.

V praktické části se práce věnovala vybraným humanitárním krizím po zemětřesení na Haiti 2010, v Japonsku 2011 a v Nepálu 2015. U každé krize jsme provedli analýzu, která obsahovala vysvětlení jejích příčin a dopadů. Práce se dále zaměřila na humanitární intervenci, která byla podniknuta a její celkové vyhodnocení, na které navazovalo zhodnocení pomocí SWOT analýzy. Na základě této analýzy byla navržena doporučení ke zvýšení efektivity poskytování mezinárodní humanitární pomoci.

Všechny rozebírané katastrofy by se daly považovat za jedny z nejhorších v historii daných zemí. Ve všech případech po sobě události zanechaly tisíce obětí na životech a zdevastovaná území. Otázkou však zůstává, zda se státy z těchto přírodních pohrom poučí pro případ, že by se podobná situace opakovala.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR – Česká republika

MHP – Mezinárodní humanitární právo

OSN – Organizace spojených národů

EU – Evropská unie

ČK – Červený kříž

ECHO – kancelář Evropské komise pro humanitární pomoc

UNOCHA – The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

UNHCR – the UN Refugee Agency

ADRA – Adventist Development and Relief Agency

KIP tým – komunitní intervenční psychosociální tým

UNICEF – Dětský fond OSN

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

MV- GRH HZS ČR – Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství HZS ČR

USAR – Urban search and rescue team

HZS – Hasičský záchranný sbor

ČČK – Český červený kříž

TEPCO – Tokyo Electric Power Company

GW – Gigawatt

SÚRO – Státní ústav radiační ochrany

SR – Slovenská republika

HDP – hrubý domácí produkt

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
2. Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů.
3. Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).
4. Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.
5. Zásoby pro humanitární pomoc (ZHP). Správa státních hmotných rezerv České republiky. [online]. [cit. 2016-12-20]. Dostupné z: [http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system_hospodarskych_opatreni_pro_krizove_stavy\(HOPKS\)/statni_hmotne_rezervy/Stranky/zasoby_pro_humanitarni_pomoc.aspx](http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system_hospodarskych_opatreni_pro_krizove_stavy(HOPKS)/statni_hmotne_rezervy/Stranky/zasoby_pro_humanitarni_pomoc.aspx)
6. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
7. Nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva
8. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.
9. Základní přehled humanitární pomoci. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [online]. 21. 05. 2010 [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html
10. SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zvládání rozsáhlých mimořádných událostí*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013.

- Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.
11. Přírodní katastrofy. *Svět geologie*. [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/svet-geologie/poznej-geologii/geologicka-temata/prirodni-katastrofy>
 12. PRINCOVÁ, Květoslava. *Dvojí riziko v humanitární pomoci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 164 s. ISBN 978-80-244-4270-9.
 13. ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní humanitární právo*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-185-7.
 14. BÍLKOVÁ, Veronika, ed. *Mezinárodní humanitární právo - vznik, vývoj a nové výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-87975-35-0.
 15. PRINCOVÁ, Květoslava. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování*. Olomouc: Caritas - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012, 122 s. ISBN 978-80-87623-04-6.
 16. Jak se pomáhá. *humanitarnipomoc.cz*. [online]. [cit. 2016-12-02]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/jak-se-pomaha>
 17. HOKROVÁ, Marie a Sylva TÁBORSKÁ, ed. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: témata, o která se lidé zajímají: manuál*. 2. aktualizované vyd. Praha: Člověk v tísní, 2008, 214 s. ISBN 978-80-86961-55-2
 18. Good Humanitarian Donorship. *Humanitarian Aid and Civil Protection*. [online]. [cit. 2016-12-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/partnerships/relations/ghd_en
 19. Publikace FoRS. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci*. [online]. 2013 [cit. 2016-12-20]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/wp-content/uploads/2014/01/Humanitarni-pomoc-CR.pdf>
 20. KOLEKTIV AUTORŮ. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

21. JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly*. Praha: Český červený kříž, 2005. ISBN 80-254-1792-1
22. Etický kodex humanitárních pracovníků. *humanitarnipomoc.cz*. [online]. [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/jak-se-pomaha/eticky-kodex-humanitarnich-pracovniku>
23. O OSN. *Informační centrum OSN v Praze*. [online]. [cit. 2017-01-01]. Dostupné z: <http://www.archiv.osn.cz/system-osn/o-osn/>
24. Vše o OSN: historie, struktura, financování. V Praze: Informační centrum OSN, c2014. ISBN 978-80-86348-18-6.
25. About Us. *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - occupied Palestinian territory*. [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <https://www.ochaopt.org/page/about-us>
26. About Us. *UNHCR - The UN Refugee Agency*. [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/about-us.html>
27. Humanitární otázky. *Informační centrum OSN v Praze*. [online]. [cit. 2017-01-01]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/humanitarni-otazky/>
28. O nás. *ADRA*. [online]. [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/o-nas>
29. Pomoc v ČR. *ADRA*. [online]. [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/pomoc-v-cr>
30. Pomoc v zahraničí. *ADRA*. [online]. [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/pomoc-v-zahranici>
31. Hnutí lékařů bez hranic. *Lékaři bez hranic*. [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/hnuti-lekaru-bez-hranic>
32. Lékaři bez hranic. *Humanitární pomoc*. [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.humanitarnipomoc.cz/kdo-pomaha/lekari-bez-hranic>
33. O nás. *Český výbor pro UNICEF - unicef.cz* [online]. 2004 [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/o-nas>
34. Ministerstva. *Vláda České republiky*. [online]. [cit. 2017-01-09]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>

35. Mezinárodní záchranné operace. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. [online]. [cit. 2017-01-09]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/mezinarodni-zachranne-operace.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
36. Krizové řízení. *Integrovaný záchranný systém*. [online]. [cit. 2017-04-29]. ISBN CZ.1.07/2.2.00/28.0326. Dostupné z: https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/42071/mod_resource/content/1/T%207%20C8%20Integrovan%C3%BD%20z%C3%A1chrann%C3%BD%20syst%C3%A9m.pdf
37. Odřad USAR. *USAR.cz*. [online]. [cit. 2017-01-09]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19>
38. BŘÍZA, Jan. *Ochrana obyvatelstva v případech krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. V Tribun EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2014, 304 s. ISBN 978-80-263-0722-8.
39. KYSELÁK, Jan. *Humanitární pomoc: studijní text*. Brno: Univerzita obrany, 2013, 110 s. ISBN 978-80-7231-937-4.
40. JUNGBAUEROVÁ, Ludmila. *První pomoc a mezinárodní humanitární právo: monografie ke globální výchově ke zdraví a humanitě*. Praha: Univerzita Karlova, 1997, 220 s. ISBN 80-86039-26-9.
41. Naše činnost. *Český červený kříž*. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.cervenyriz.eu/cz/cinnost.aspx>
42. Standardy poskytování první pomoci – verze 2017. *Český červený kříž*. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.cervenyriz.eu/cz/628.aspx>
43. O nás. *Člověk v tísni*. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/o-nas>
44. Humanitární a rozvojová pomoc. *Člověk v tísni*. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc>
45. Pracujeme v ČR. *Člověk v tísni*. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/pomahame-v-cr>

46. Jak hospodaříme. *Člověk v tísní*. [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/jak-hospodarime>
47. Haiti earthquake of 2010. *Encyclopædia Britannica*. [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Haiti-earthquake-of-2010>
48. *Mapy Google* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps>
49. Zemětřesení na Haiti zabilo tisíce lidí, seizmology nepřekvapilo. *Gnosis9.net*. [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://gnosis9.net/view.php?cisloclanku=2010010012>
50. NOVÁČEK, Pavel, Peter MEDERLY a Pierre C. ARMAND. *Marshall Plan for Haiti: initial project of the global partnership for development updated and revisited version = Un Plan Marshall pour Haïti : un projet initial du Partenariat Mondial pour le développement*. 2nd ed. [anglický text], 1st ed. [francouzský text]. Olomouc: Palacky University, 2008. ISBN 978-80-244-1823-0.
51. Haiti není připraveno na další epidemii cholery. *Lékaři bez hranic*. [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/clanek/haiti-neni-pripraveno-na-dalsi-epidemii-cholery>
52. Lékaři bez hranic vydávají zprávu o krizové intervenci na Haiti. *Lékaři bez hranic*. [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/clanek/lekari-bez-hranic-vydavaji-zpravu-o-krizove-intervenci-na-haiti>
53. Okamžitá pomoc a obnova po zemětřesení. *Člověk v tísní*. [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/haiti/programy#okamzita-pomoc-a-obnova-po-zemetreseni>
54. Poskytnutí urgentní humanitární pomoci Haiti. *Ministerstvo zahraničních věcí*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2010/x2010_01_14_humanitarni_pomoc_haiti.html
55. Humanitární pomoc Haiti, akreditace charitativních organizací. *Ministerstvo zahraničních věcí*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z:

- http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/poskytnute_informace/humanitarni_pomoc_haiti_akreditace.html
56. Pomoc Evropské unie Haitijské republice. *CEVRO* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/237072/20_2012.pdf
57. The Commission's Humanitarian Aid following the earthquake: general overview. *ECHO*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/haiti_earthquake_response_en.pdf
58. CECCHINE, Gary. *The U.S. military response to the 2010 Haiti earthquake: considerations for Army leaders*. ISBN 978-0-8330-8075-2.
59. 2010 Haiti Earthquake. *UNICEF*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.unicefusa.org/mission/emergencies/earthquakes/haiti-2010>
60. Japan earthquake and tsunami of 2011. *Encyclopædia Britannica*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Japan-earthquake-and-tsunami-of-2011>
61. Japonsko - zemětřesení 2011. *Travelpedia*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://travelpedia.webnode.cz/news/japonsko-zemetreseni-2011/>
62. KORECKI, Zbyšek, Monika CABICAROVÁ, Petr ROŽŇÁK a Samuel Antwi DARKWAH. *Distribuce humanitární pomoci a udržitelnost subjektů v humanitární operaci*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-244-0.
63. Z Fukušimy uniká radioaktivita, v moři 1 250krát překročila limity. *iDNES.cz*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/radiace-v-mori-u-fukusimy-se-vyrazne-zvedla-fe0-/zahranicni.aspx?c=A110326_095534_zahranicni_jj
64. Zemětřesení a tsunami vysoká 40 metrů. Japonský Černobyl změnil pohled na jádro. *Lidovky.cz*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/nejsilnejsi-zemetreseni-a-tsunami-vysoka-40-metru->

japonsky-cernobyl-zmenil-pohled-na-jadro-g8s-/zpravy-
svet.aspx?c=A160311_030736_ln_zahranici_gib

65. Japonsko požádalo Francii o pomoc při likvidaci havárie na JE Fukušima. *Atom Info*. [Online] [cit. 2017-03-10] <http://atominfo.cz/2011/03/japonsko-pozadalo-francii-o-pomoc-pri-likvidaci-havarie-na-je-fukusima/>
66. Japonsko zvažuje, že Fukušimu zabetonuje podobně jako Černobyl. *Novinky.cz*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/228146-japonsko-zvazuje-ze-fukusimu-zabetonuje-podobne-jako-cernobyl.html>
67. Rok 2011. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitar_ni_pomoc/vyrocní_souhrny_hp/rok_2011.html
68. Japonsko: Psychologická a zdravotnická pomoc obětem zemětřesení. *Lékaři bez hranic*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/clanek/japonsko-psychologicka-zdravotnicka-pomoc-obetem-zemetreseni>
69. Ohlédnutí za nejničivějším zemětřesením v Japonsku. *ADRA*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/novinky/id/ohlédnutí-za-nejnicivejsim-zemetresenim-v-japonsku>
70. ČEZ věnoval na pomoc Japonsku přes jeden milion korun. *ADRA*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/novinky/id/cez-venoval-na-pomoc-japonsku-pres-jeden-milion-korun>
71. JAPONSKO 2011. *USAR.cz*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=450>
72. MEGHJI, Shafik a Charles YOUNG. *Nepál*. Třetí vydání. Přeložil Jan SLÁDEK. Brno: Jota, 2016. Průvodce (Jota). ISBN 978-80-7462-963-1.
73. Nepal earthquake of 2015. *Encyclopædia Britannica*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Nepal-earthquake-of-2015>

74. Ničivé zemětřesení v Nepálu. *Geofyzikální ústav Akademie věd ČR*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.ig.cas.cz/nicive-zemetreseni-v-nepalu>
75. Zemětřesení. *Namasté Nepál*. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.namastenepal.cz/jak-pomahame-my/pomoc-po-zemetreseni/zemetreseni/>
76. The International Reporting Project. *Nepal Quake: More Than 1,000 People Dead After Tremor Near Kathmandu*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://internationalreportingproject.org/stories/view/nepal-quake-more-than-1000-people-dead-after-tremor-near-kathmandu>
77. Nepál: Pomoc po zemětřesení 2015. *Nadace Mezinárodní potřeby*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://mezinarodni-potreby.cz/dalsi-projekty/zvlastni-sbirky/nepal-pomoc-po-zemetreseni-2015>
78. Humanitární pomoc ČR poskytnutá do zahraničí v roce 2015. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/vyrocní_souhrny_hp/humanitarni_pomoc_cr_poskytnuta_do_2.html
79. Český traumatým pomáhá v Nepálu. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/newdelhi/cz/pol/nepal/cesky_traumatym_pomaha_v_nepalu.mobi
80. NEPÁL 2015. *USAR.cz* [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=569>
81. Nepál - pomoc po ničivém zemětřesení. *ADRA*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/pomoc-v-zahranici/humanitarni-projekty/nepal--pomoc-po-nicivem-zemetreseni>
82. Nepál. *Člověk v tísni*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://www.clovekv tisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/nepal>

83. Lékaři bez hranic posílají do Nepálu další týmy a zdravotnický materiál. *Lékaři bez hranic*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/node/58746>
84. Akutní pomoc. *Namasté Nepál*. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.namastenepal.cz/jak-pomahame-my/pomoc-po-zemetreseni/realizovana-pomoc/>
85. Nepal. *ECHO*. [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/where/asia-and-oceania/nepal_en
86. Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2017. *Ministerstvo zahraničních věcí*. [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/operacni_strategie_humanitarni_pomoci_cr_4.mobi
87. Oficiálna rozvojová pomoc. *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/oficialna_rozvojova_pomoc-aktuality
88. Japonci pátrají po přeživších ničivého zemětřesení, stále pohřešují nejméně jedenáct lidí. *Aktuálně.cz*. [online]. [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/japonci-patraji-po-prezivsich-niciveho-zemetreseni-stale-poh/r~627c1a98047811e690060025900fea04/>
89. WAGNER, Vladimír. *Fukušima I poté*. Praha: Novela bohémica, 2015, 355s. ISBN 978-80-87683-45-3.
90. STRUKTURA ODŘADU USAR. *Usar.cz*. [online]. [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 <i>Financování neziskových organizací</i>	32
Obrázek 2 <i>Celkové náklady společnosti v roce 2015</i>	34
Obrázek 3 <i>Celkové výnosy společnosti v roce 2015</i>	35
Obrázek 4 <i>Zemětřesení Haiti</i>	38
Obrázek 5 <i>Zničený prezidentský palác v Port-au-Prince</i>	39
Obrázek 6 <i>Centrum pro léčbu cholery ve čtvrti Martissant v Port-au-Prince</i>	41
Obrázek 7 <i>Zemětřesení Japonsko</i>	48
Obrázek 8 <i>Letecký pohled na jaderný komplex Fukušima 1</i>	50
Obrázek 9 <i>Reaktorové haly poškozené výbuchy</i>	52
Obrázek 10 <i>Nouzové ubytování v blízkosti města Sendai</i>	54
Obrázek 11 <i>Zemětřesení Nepál</i>	61
Obrázek 12 <i>Věž Dharahara před a po zemětřesení</i>	63

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Rozdělení 20 mil. Kč z humanitárního rozpočtu MZV.....	44
Tabulka 2 Srovnání následků katastrof	71
Tabulka 3 Porovnání finanční humanitární pomoci ČR a SR vzhledem k HDP	76

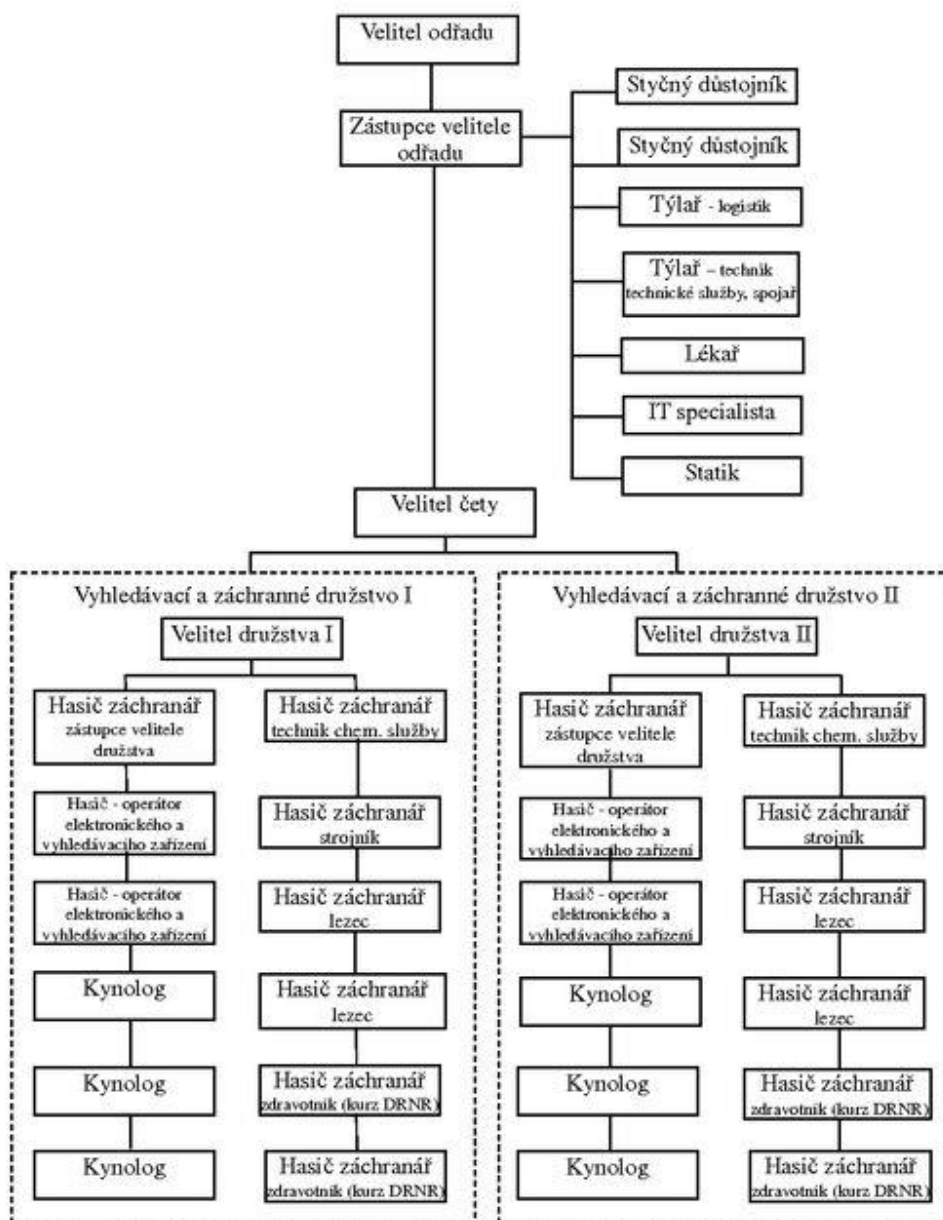
12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Organizační schéma středního USAR týmu

Příloha 2 Organizační schéma středního USAR týmu

Struktura USAR odřadu střední úrovně (Medium USAR):

Celkem 36 osob

28. 2. 2011

